

СВОБОДА БЪЧВАРОВА

**ТЕЛЕГРАМА
С МНОГО
НЕИЗВЕСТНИ**

героика и приключения

**СВОБОДА БЪЧВАРОВА
ТЕЛЕГРАМА С МНОГО
НЕИЗВЕСТНИ**

chitanka.info

Приключенският роман на талантливата наша писателка Свобода Бъчварова „Телеграма с много неизвестни“ ни „развежда“ из прочутия град на Рубенс Антверпен, или Анверс, по пътя за който се намира зловещата крепост Бреендонк. Там по време на хитлеристката окупация хиляди хора са били подлагани на изтезания, по-жестоки от средновековните, много от тях там са намерили смъртта си. Крепостта отдавна вече е музей, но... Смъртта на един музеен работник е повод да се тръгне по невидимите пътища на сложните разкрития на едно престъпление със стар корен.

Романът ни налага извода: „Онези, които забравят миналото, са осъдени да го преживеят наново.“

ГЛАВА ПЪРВА

Петерс Говарт излезе от вратата на канцеларията, помещаваща се в дълга дървена барака. Беше възрастен човек, твърде висок, сух, слаб, облечен в тъмносиня униформа на пазач. Запаля лулата си. Спокойната и тиха есенна вечер, така типична за Фландрия, настъпваше. По навик огледа владението си форт дьо Бреендонк — една от най-големите военни крепости на континента, която обаче не можа да спре германските полкове нито в Първата световна война в битката за Фландрия, нито през Втората световна война, когато немците я превърнаха в концентрационен лагер. Едва след освобождението Бреендонк стана музей. И бившият редник Петерс Говарт, бившият концлагерист № 1563, сега беше управител на крепостта музей и всичко наоколо. Погледът му спря на широкия и дълбок ров, пълен с вода. Той обграждаше форта отвсякъде и го превръщаше в остров. Околовръст следваше ивица земя. Върху нея стърчаха пилоните с бодлив тел, захванат с порцеланови изолатори. При нужда можеше да бъде пуснат, силен ток. Четирите високи наблюдателници, снабдени с мощни фарове, усилваха впечатлението за непристъпност. Само мостът между крепостта и огромната желязна двукрила порта беше връзката между острова и равнината. „Да, тук птица не може да прехвъркне — помисли Петерс Говарт. — Добре би било да се пуснат във водата патици и лебеди, както е в Брьоге... Ще бъде не чак толкова унило...“ Но после той отмахна тази мисъл. Там, където бяха измъчвали и убивали всекидневно толкова невинни хора, не бе място да се създава мирна пасторална картина. Самата сива бетонена крепост се издигаше едва на няколко метра над водата. Но той знаеше, че под земята имаше още помещения. В пълзящата мъгла фортът приличаше на огромно морско чудовище, подало само гърба си над океана, с десетките си очи — амбразури за едрокалибрени оръдия, които вече ги нямаше, както липсваха и тежките чугунени куполи на покрива. Немците ги бяха снели и ги бяха претопили заради метала. Петерс се извърна назад и погледна оттатък оградата, към паркинга.

Там нямаше никаква кола. Последните посетители на музея си бяха отишли още преди час. Той беше изпратил младия си помощник Йоаким да огледа крепостта, вътрешните ѝ дворове и да заключи вратите. Това беше задължителната проверка в края на деня. И след това двамата ще изпият по една бира, ще се качат на велосипедите си и по старото шосе, обградено с високи тополи, ще се приберат във Вилебрюк — при топлината на камината в малката трапезария. Но Йоаким се бавеше повече от половин час. Петерс Говарт изтърси пепелта от лулата си, като я чукна в тока на обувката. Мина през моста. Влезе през крепостната стоманена порта. Наоколо беше мрак и само мъждукащите лампи, разположени на голямо разстояние, осветяваха огромния сводест бетонен тунел. Той слизаше под голям наклон надолу под нивото на водата. Но Петерс Говарт можеше да върви тук и със затворени очи. Познаваше всеки завой, всяко стъпало, всяка ниша. Месеци наред го бяха извеждали от единичната килия с нахлузен тъмносин чувал на главата... И така до чешмите, до клозетите — в тъмно! Под заповедите на есесовците. А те се веселяха, гавреха се с него и подаваха лъжливи команди. Той си удряше главата в стената или се търкулваше по стъпалата на каменната настилка...

В следващия по-нисък коридор Петерс огледа двете големи килии. Бяха запазени в същия вид, какъвто имаха при немците. Но тук нямаше никой. Тръгна край единичните карцери чак до стаята за измъчване. Видя как самотно висеше от тавана въжето с куката. Прекоси залите с фотоси, литература и реквизит, разказващи историята на крепостта. И тук също нямаше никой. Забърза нататък през малката зала на есесовския трибунал. Девизът с големи златни букви над черния германски орел знаеше наизуст: „Моята чест е моята вяроност.“ През ниската сводеста врата премина в един от вътрешните дворове, откъдето някога затворниците тръгваха за принудителна работа. Продължи към навеса с количките, лопатите и кирките и скоро се озова на широката алея. По нея стигна до бившите работни места. Някога оттук ринеха и мъкнеха пръстта и камъните, за да затрупат и маскират плътно целия този подземен форт, да не личи отгоре нищо! И наистина, фортът се сливаше с равнината наоколо и по тази причина нито веднъж не бе бомбардиран. Петерс Говарт отмина и бункера. Пясъкът и ситните камъчета шумяха под краката му. Алеята изведнъж зави към двора за екзекуции. Мъглата се беше спуснала ниско и тук, в

това закътано отвсякъде място, почти нищо не се виждаше. Той отиде към стената с трите бесилки, издигнати върху малък подиум и снабдени с устройство, позволяващо — както само злият немски гений можеше да го измисли — да увисват наведнъж трима души на въжетата. Погледна и двете амбразури, откъдето картечниците на есесовците разстрелваха жертвите си, вързани на коловете отсреща. Бяха точно девет на брой. Долу на земята, пред третия кол, видя една тъмна маса. Отиде там. Беше тялото на Йоаким. В своя живот Петерс Говарт беше видял смърт повече пъти, отколкото се полага на човек. Младежът, който лежеше пред него, беше умрял скоро, защото тялото му бе още топло. Русите му дълги коси дори не бяха разрошени. Петерс клекна над него. Фуражката на Йоаким лежеше до ръката му. Косите бяха сплътени на тила и ръцете на Петерс почнаха да лепнат. Ужасът, старият ужас, запазен само в спомените и рядко явяващ се в сънищата, отново го обхвана. Диво се огледа наоколо. „Сега е моят ред... моят ред...“ — повтаряше си той. Внезапно в мъглата, някъде отдалече долетя камбанен звън. Тези спокойни, мирни звуци му възвърнаха самообладанието. „Йоаким е в униформа — съобразяваше Петерс. — Няма качулка на главата, каквато слагаха на обречените затворници.“

Колко пъти бе влачил трупове им по пясъчния двор и ги бе нареждал в редица, а после му заповядваха да помете пред коловете и да посипе с лопата прясна пръст върху локвите кръв. Накрая идваше лагерният оркестър с трите цигулки и акордеона. Есесовецът даваше знак и засвирваха весел марш. През шпалира от солдати и кучета всички лагерници минаваха край трупове, за да гледат и да се поучат.

Петерс Говарт избърса потта от челото си. Не, това вече не е немския лагер!... И погледът му отново спря върху лицето на Йоаким с полуотворените очи. Йоаким е мъртъв. Петерс не се съмняваше, че раната на тила е от куршум. Изправи се. Извади джобното си фенерче, обаче не натисна бутона. Леко се приведе и безшумно тръгна по края на малкия двор. Застана встрани от входа към бункера. Светна. Не, и тук нямаше никой. Но все пак е имало някой. И той е стрелял. И той „някой“ е в крепостта!... Петерс изтича към тунела. Една по една заключваше след себе си вратите. „Не! Оттук никой не може да се измъкне“ — със злорадство си мислеше той. Затвори с трясък и голямата двукрила стоманена порта, облегна се на нея, за да си поеме

дъх, а сърцето му биеше лудо. После се прибра в канцеларията. Обади се по телефона на полицейския участък. Включи шалтера, за да потече ток по бодливата мрежа. Светна всички сигнални прожектори на наблюдателниците. Натисна бутона за сирените, за да не се доближава никой до бодливия тел. Тревожният им вой огласи нощта. Отвори чекмеджето на бюрото и извади оттам стария си зареден и смазан револвер. Излезе навън и пак си каза: „Оттук никой никога не се е измъквал!“... В мъглата чу полицейска сирена и след малко фаровете на две коли светнаха. Той отключи портата над канала между паркинга и крепостта. Полицаяте вече тичаха към него.

ГЛАВА ВТОРА

Когато самолетът кацна на летището в Брюксел, навън беше вече нощ. Слязоха няколко пътници от София и англичани, идващи от Лондон. Една млада жена с бледо скулесто лице и светли коси вървеше заедно с англичаните и се спря на опашката пред граничния контрол. Дватама униформени служители дълго разлистваха червения ѝ паспорт. Опашката след нея растеше и тя дори чу, че някои почнаха да негодуват. Най-сетне единият служител затвори паспорта. Подаде ѝ го и каза:

— Приятно прекарване, мадам...

Младата жена не се отпрати към механичната лента за куфарите. Нейният багаж се състоеше само от един пътнически сак, който носеше в ръка, и една всекидневна дамска чанта, праметната през рамо. Никой от митническия контрол не погледна в сака ѝ. Жената се запъти към фойето, където имаше малки магазинчета, и се спря. Посрещаните обикновено седяха горе, на балкона, но на нея никой не ѝ махна с ръка, никой не извика името ѝ. Реши да чака. Объркано се заразхожда, вирайки се в големите витрини. Стори ѝ се, че цените са твърде високи. Така мина половин час... Седна на един фотьойл и постави сака до себе си, а от чантата извади портфейл. Преброи наново парите си. Въздъхна. Беше не толкова уморена, колкото отегчена. А това, че никой не я чакаше, не я учуди. Самолетът закъсна точно дванадесет часа. Сутринта в София се бе спуснала гъста ноемврийска мъгла. Там стояха прекалено дълго и тъкмо се канеше вече да се прибере у дома, когато съобщиха, че всички пътници за Брюксел и Лондон ще се качат на самолет за Варна, за да вземат пътници, и оттам ще излетят по направление. Но самолетът не кацна в Брюксел, а продължи за Лондон. Там оставиха пътници и взеха нови. Така че едва вечерта се приземиха в Брюксел. Една позната стюардеса в самолета ѝ обясни, че всяко кацане струва около две хиляди долара на компания „БАЛКАН“ и затова понякога правят тия малки трикове,

за да спестят едно кацане. Можеше ли да се надява, че някой ще я чака цели дванадесет часа?!...

Времето течеше и тя трябваше да предприеме нещо. Отиде към валутното гише и обмени петдесет долара. Поколеба се още малко и най-сетне реши да излезе от летището. Връщане назад нямаше! Вън я лъхна миризмата на Брюксел, такава каквато я помнеше от дете — миризма на кафе, асфалт и пури... Пред нея на тротоара пристигаха и заминаваха автобуси, коли и таксито, но тя не можеше да се ориентира в посоките им. Купи от будката един указател на Брюксел и го заразглежда. Специално внимание обърна на автобусните линии. Избра една, която отиваше право към „Ла Бурс“ — единственото здание в центъра на града, което си спомняше от детството. От „Ла Бурс“ щеше по-лесно да се ориентира. Бе изпратила телеграма за пристигането си, но в писмо седмица преди това предупреждаваше, че ако нещо се случи, ще ги чака всяка вечер в едно от кафенетата на „Гранд Плас“. Кое точно, тя не знаеше, но едва ли бяха толкова много...

Скоро чаканият автобус дойде и тя се качи в него. Взираше се в нощта и искаше да открие познати сгради или места. Но всичко беше ново, извисяваха се модерни небостъргачи, а и автобусът не минаваше през „Скарбек“ — квартала, където прекара детството си. След половин час автобусът спря на площада пред масивната колонна, в античен стил сграда на Борсата, прилична на Съдебната палата в София. В центъра малко неща се бяха изменили. Тръгна право към целта. Помнеше добре пътя. Улиците бяха оживени. Магазините работеха и сякаш тъкмо сега всички бяха излезли на покупки. Но към „Гранд Плас“ публиката намаля. Само две групи туристи разглеждаха този може би най-красив в света площад, чиито готически сгради с позлатени орнаменти блестяха от мощните прожектори, поставени, за да показват и нощем величието на това архитектурно чудо. Тя за миг се захласна от покоряващата гледка, а после тръгна покрай малките магазинчета за сувенири и търсеше да се пъкне в някое бистро, където сервираха кафе, бира или чаша вино и можеше да прекара много часове спокойно. Влезе в първото подобно заведение, на чиято фирма бе изрисуван огромен герб и със старинни готически букви пишеше „Дюк дьо Брабант“. Цялата фасада на това малко бистро ѝ напомняше нещо от книгите на Александър Дюма. Вътре я лъхна приятна

топлина, посрещна я тих и спокоен уют. Имаше малко хора. Тя седна на масата до големия старинен прозорец, за да гледа площада и минувачите. Поръча си кафе. После заразглежда отвътре заведението. Беше скромно, старинно с големи дъбови маси без покривки. Около една от тях трима възрастни мъже разговаряха и пиеха бира. Една двойка седеше наблизко. Момчето говореше тихо на момичето. А в дъното друг младеж беше сложил чантата си на масата и пишеше нещо на лист хартия. Тази обстановка я успокои и тя наново извади указателя на Брюксел, като се зачете в главата за хотелите и пансионите. Вниманието ѝ привлече един малък пансион на „Рю де-з-оазо“. Бързо потърси на картата къде е. Беше в покрайнините на града. „Значи ще е по-евтино“ — помисли тя. А има и добра автобусна връзка с центъра... Хареса ѝ просто името на улицата — „Улица на птиците“. Унесена в проучване на пътеводителя, тя си изпи кафето, затвори книжката и се усмихна. Поне за тая нощ бе взела някакво решение...

Вратата с трясък се отвори и всички се обърнаха към входа. Там застана една висока стройна жена със сини очи и буйни руси коси на фламандка. Вече бе преминала средната възраст, но продължаваше да поразява с красотата си. Носеше светла, очертаваща тялото ѝ рокля, а отгоре бе наметнала черна пелерина с качулка, цялата обградена с тънка бяла скъпа кожа. Стъпваше на невероятно високи и тънки токчета. След жената влезе мъж — нисък на ръст с омачкан шлифер и стара мека шапка. Вратата след тях сама се затвори. Елегантността на жената и небрежното облекло на мъжа така биеха на очи, че външен наблюдател не би допуснал никаква връзка помежду им. Жената застана на едно място и огледа всички посетители един по един. Когато очите на двете се срещнаха, необикновената посетителка тръгна с широка крачка право към нея.

— Е, много добре, Елица! Не можа ли да се обадиш по телефона! Чакахме те на летището цели пет часа, докато казаха, че няма да излетите поради мъгла.

— Не знаех телефонния номер... — каза смутено младата пътничка.

Тя се обърка. Никога не беше виждала тази необикновено хубава руса жена и целият поток от бърза френска реч ѝ се стори като внезапно нападение.

— Но телефона ми ще намериш във всеки указател!

Жената, която нарекоха Елица, се усмихна виновно и добави:

— Нямам и указател...

— Но, Ивон — каза мъжът с меката шапка, — какво правиш!

— Мълчи, Пиер, и не ме ядосвай поне ти! И по-идиотско заведение едва ли можеше да избереш?! — обърна се тя към Елица.

— Тя и на господата говори на „ти“... — оправда я мъжът.

Той спокойно свали шлифера си и го закачи на съседната окачалка заедно с меката шапка. Седна до Елица. Беше с оредели побелели коси, уморено лице, но с живи черни весели очи.

— Вие сте Пиер Роже? — каза Елица.

— Да, а това е Ивон.

— В това тъпо заведение ли ще останем? — обади се тя.

— Защо? Звучи исторически — Дюк дьо Брабант!... Наистина, само тук не съм бил!...

— Искаш да кажеш, че само тук не си се напивал!

— Но още не е късно... Госпожице — обърна се той към сервитьорката, — за да не ви разкарвам, донесете половин бутилка „Балантайн“. А ти, Ивон?...

— На мене останалата половина, за да ти я излея във врата! В края на краищата трябва да покажеш някой от номерата си на нашата гостенка...

Хубавата руса жена седна на стола срещу Елица, като принуди мъжа да се отдръпне. После протегна ръце, хвана лицето ѝ и дълго се визира в големите ѝ кафяви очи. В израза ѝ имаше особено любопитство...

— Ще я хипнотизираш ли, Ивон?...

Но жената не му обърна внимание и каза като на себе си:

— Да, това е лицето на Боб... Грешка няма! Макар очите му да бяха сини...

Сервитьорката донесе половин бутилка „Балантайн“ и я остави пред мъжа заедно с една чаша.

— А на мене?

— Момичето е умно и знае, че алкохолът не е предназначен да се излива в чужди вратове. Елица, простете, не ви попитах... Вие какво ще желаете?

— Една кока-кола.

Ивон отпи от чашата уиски на Пиер.

— Мразя да пият от чашата ми...

— Именно затова го правя!

Мъжът бе спокоен и учтив. Елица се усмихна. Имаше нещо детско в тази забележителна жена.

— Господин Роже — каза младата българка — вашата телеграма ме завари неподготвена...

— И на „вие“ ли ще си говорим? — прекъсна я Ивон.

— Простете, не мога още да свикна...

— И телеграмата сигурно ви е разтревожила... — каза Пиер.

— По-скоро ме озадачи...

— Така се налагаше.

— Телеграмата пратих аз от името на Пиер — каза Ивон. — Може би текстът се е получил малко тревожен.

— Само малко?

— Какво искаш да кажеш?!

Но той се обърна към Елица:

— Съжалявам, че се срещаме не за радост, а по неприятен повод...

— Пиер, тя е пътувала толкова дълго, може би трябва да отложим разговора за утре?...

— Не съм уморена — каза Елица. — Не е съвсем късно, а си избрах вече и пансион — на „Рю де-з-оазо“...

— Елица, почваш да ме дразниш! Ти си наш гост! — каза Ивон.

Мъжът напълни чашата си с уиски.

— Пиер, ама ти наистина взе да пиянствуваш... Въобще как те търпят жената и децата ти?!

— Децата ме обожават, когато съм пиян!

Елица се усмихна и каза:

— Ивон, доколкото разбрах, имате нужда от мене...

— Съвсем точно!

— Може би си чула за една така наречена антифашистка група, която издирва и наказва нацистките военнопръстъпници? — попита Пиер.

— Нещо като организацията по залавянето на Айхман.

— Нямаме нищо общо! Нашата цел е да откриваме тия изчадия на човечеството, ако ще да копаем под земята, да ги изобличаваме и ако можем, да ги унищожаваме!... Но, за съжаление, мнозина от тях се

пръснаха по целия свят. Притаиха се, станаха симпатични хорица, забравиха миналото си и едва ли не човечеството е длъжно да бъде великодушно към тях!...

Пиер отново отпи от чашата си.

— Може би има нещо вярно... Човечеството е склонно да забравя — каза Елица.

— А ти? — обърна се към нея Ивон.

— Не знам... Веднага след революцията помнехме всичко.

Тя млъкна, защото си спомни неща, които не обичаше да си спомня...

— После? — попита Ивон.

— Не мога точно да обясня... Имаме да вършим толкова много неща... И изобщо мисля, че когато не рушиш, а създаваш нещо, омразата уморява.

— Или беше по-леко да забравите? — каза Пиер.

— Не, не е това. Но мисля, че като осъществяваш това, за което си се борил, не можеш постоянно да мразиш.

— Нека си живеят!...

— След революцията бях свидетел пред Народния съд за един полицай. Казах, че нищо не ми е направил.

— А какво ти беше направил? — попита Ивон.

— Беше ме ударил жестоко при разпита с един железен лост по гръбначния стълб и дълго бях в безсъзнание...

Елица млъкна, но Ивон не я остави.

— Продължавай...

— ... Като го изправиха, видях пред себе си една смачкана, жалка, хленчеща човешка развалина и очите му изразяваха такъв ужас от смъртта...

Елица не се доизказа. Полицаят се бе хвърлил в краката да целува обувките ѝ и тя се чудеше какво да прави...

— Неприятно...

— Може би победителят е длъжен да бъде снизходителен — каза Пиер. — Но ние не сме победители.

Ивон въздъхна.

— Аз никога няма да забравя, че те убиха Боб, Анри, Бруно и всички останали...

— Човечеството не би могло да живее в постоянна злоба...

Пиер хвана ръката на Елица върху масата.

— Тук не става дума за човечност — гласът му внезапно бе спаднал. — Каква човечност можеш да проявиш към рака или чумата?... Никога! Никакъв покой за тия, които заляха света с кръв! И те знаят, че ги търсим. Те се крият. Те не могат да се наслаждават нито на парите си, нито на човешка радост. Те се озъртат. Нощите им са неспокойни. Скачат в тъмнината с разтуптяно сърце, облени в пот, и си повтарят: „Няма нищо, не се бой!...“ И пак продължават да се страхуват за жалкия си живот!... И ние ще ги изравяме, ще ги откриваме под променените им лица и имена, ще ги преследваме сред джунглите на Амазонка или на Галапагоските острови! Те трябва да платят! Те, които накараха хората да живеят във вечен страх, да вършат подлост и да станат и предатели!...

Дишането на Пиер се ускори, капки пот избиха на челото му. Елица почувствува колко страда тоя мъж, когато си спомня миналото.

Ивон погали потните му коси и с тревога тихо каза:

— Пиер, моля те, не се вълнувай!...

— Аз наистина си позволявам да се вълнувам единствено по този въпрос и не се срамувам от това!

— Добре, но защо трябва да се измъчваш?! — каза Ивон.

— ... И аз понякога си мисля: „Ето, сменят се годишните времена. Грее слънце, вали дъжд, духа вятър. Хората крачат по улиците. Раждат се деца. Заслужава си да се живее! Защо ти е всичко това?“ — си казвам... И все пак, нима бих могъл да бъда по свински щастлив?! Нима мога да забравя приятелите си? Това, че не можахме дори да склопим очите им! Нима мога да забравя братята Деку? Заровиха единия жив и оставиха да стърчи само носа му, а после караха брат му да го удря с лопата, докато потъне в земята... Ами Фрекен? Върна се след разпита с тяло като на зебра — на ленти му бяха драли кожата!... Само животното забравя! И ние като допотопни същества се блъскаме в тъмния свят на омразата, като душите на грешниците в „ада“ на Данте...

Пиер почти се задуши и се закашля продължително. Елица усети тишината в кафенето. Всички ги бяха слушали... Тя огледа лицата им. Едни бяха усмихнати, други съсредоточени в себе си, трети просто любопитни... Но изразът на всички беше съчувствен и това я зарадва.

— Трябва някак си да се живее... — тихо каза Елица.

— Да, ние ще живеем, за да покажем на тия, които нищо ново не са научили, че има възмездие, за да могат хората най-сетне да си отдъхнат и да повярват, че този свят е хубав!...

Съдържателят зад тезгяха пусна радиото и в кафенето се разнесе радостна и игрива френска мелодия...

Те продължиха разговора си, така че околните да не ги чуват. Елица попита:

— Вашата организация какво представлява?

— Ние сме най-различни хора — и по идеи, и по вяра, и по възраст и пол... Свързва ни убеждението, че никакво зло на тоя свят не трябва да остава безнаказано.

— Почти като религия — усмихна се Елица.

— Обясни ѝ по-точно — каза Изон.

— В случая става въпрос за нацист, който има отношение към нас тримата.

— Кой?

— Името Хок говори ли ти нещо?

— Като че ли не... — каза объркано Елица.

— А името Херберт Хок, майор от ес-ес? — попита Ивон.

Елица се замисли.

— Това е човекът, който унищожи холандските евреи, уби баща ти и много други наши приятели.

Ивон го прекъсна.

— В едно от писмата си, Елица, ти ми писа, че съобщението за разстрела на баща ти го е предал немски майор от ес-ес...

— Да, наистина... Той не си каза името. Но това е невероятно! Нима може един и същ човек да убие бащата и да дойде да изкаже съболезнования на дъщерята?!

— Напълно в стила му — възкликна Пиер. — И така, може би за пръв път майор Хок се е проявил в собствения си образ. Колкото и да ти е странно, ти си единственият човек от нас, пред когото го е направил.

Елица беше стъписана.

— Вие не сте ли го виждали?

— Нито аз, нито Пиер! Хок лично е разпитвал и инквизирал съвсем малко хора. Но е определял и измислял мъченията за всеки поотделно. Истински артист в професията!

— Ама никой ли не го е виждал? — не можеше да повярва Елица.

— За съжаление! Всеки, който е имал нещастieto да се срещне с него, после е бил унищожаван... Боб го няма! Него той особено е мразел, защото Боб се бе осмелил да го заплюе в лицето. Трупът на Хелен бе изхвърлен край Северно море. Бруно полудя, защото бяха стягали главата му с менгеме. А после го разстреляха. Ренè...

— Пиер, престани!

— ... Разбираш ли, Елица, колко е важно, че ти си видяла може би Хок!

Елица не отговори. Тя продължаваше да се връща назад... Дватамата я гледаха с израз на съчувствие и очакване.

— Това беше толкова отдавна... Някъде в края на 1943 г. Майорът каза, че се е отбил за малко, защото продължавал към Солун...

— Опиши го, ако можеш!

— Висок, строен, на около тридесет и пет години, много елегантен, с ботуши на летец, но с черна униформа на ес-ес... Правеше впечатление на учтив и представителен човек...

— Изненада ли се, като го видя? — попита Ивон.

— Уплаших се. И баба се уплаши, понеже у нас се криеше Парапунов, ръководителят на съпротивата в нашия край. Хок влезе чак в моята стая и през цялото време ме гледаше.

— Как? — попита Ивон.

— Стори ми се — с някакво съчувствие...

— Дълго ли разговаряхте?

— Не особено, понеже почти бях забравила немски. Като малка, в санаториума „Бредедене сюр мер“ говорех доста добре. Учеше ме едно германче Паул, дете на загинали антифашисти.

— Остана ли с впечатление, че есесовецът познава лично Боб?

— Не. Той просто каза нещо в тоя смисъл, че децата страдат. На мене ми стана изведнъж тежко и се разплаках, защото разбрах, че никога няма да видя вече татко. После се сбогувахме, изпратих го до улицата и като се прибрах в стаята си, на масата имаше два шоколада.

Ивон стана от масата.

— Чудовище!

— Лицето, лицето му какво беше? А ти, Ивон, седни да не правим впечатление!...

— Очи сини, коси прави, руси... Кожа бяла, нос прав... четвъртита брада... Дълги пръсти на ръцете и много подвижни — тъкмо това ми направи впечатление...

— Между прочем, той добре е свирел на пиано — каза Ивон.

— Би ли го познала? — попита Пиер.

— Ако се яви в същия вид, може би...

— Нашата практика ни е научила, че често пъти човек дори с напълно променена физиономия може да бъде познат!

Ивон нервно запали цигара. Пиер отпи голяма глътка от чашата си.

„Съвсем вярно е това, което казва Пиер — помисли Елица. — Има нещо монолитно във всеки човек... Едно първо, общо впечатление, което не може да бъде променено нито от годините, нито от маскировката.“

— Той тук ли е?

— Предполагаме... — отвърна Пиер. — Преди седмица получих съобщение от Де Аленкар в Аржентина. Тяхната група дълго време е била по следите на Хок, но после той изведнъж изчезнал...

— А защо смятате, че ще дойде тук? Той би трябвало да бяга колкото се може по-далеч от Белгия!

— На пръв поглед — да! Но има още нещо, което е по-важно от всичко — и от страха, и от предпазливостта.

— Не разбирам...

— Навлизаме вече в интимни подробности — каза Пиер. — Предлагам този разговор да продължим на друго място...

ГЛАВА ТРЕТА

Тримата излязоха от бистрото на „Гранд Плас“. Свиха в първата пряка. Уличките бяха тесни, малки, без автомобилно движение, вероятно останали от най-старата част на града. Имаше още мъгла, макар и не така гъста. Тротоарите бяха влажни. Ивон се подхлъзна и за да не падне, се хвана за рамото на Пиер.

— Ивон, няма ли да се откажеш от високите токове?

— Ако се наложи, ще се кача и на Монблан с тънки високи токчета!...

— Вярвам ти!...

Ивон Десген живееше в старата част на Брюксел на малката уличка „Рю дьо ла Виолет“. Те спряха пред една стара, но модернизирана сграда. Над входа бе опъната лента на райета. Ивон дълго звъня, докато портиерът в униформа доближи лице до стъклото, за да види кой е, а после с широка любезна усмивка отключи вратата и поздрави напевно:

— Добър вечер, госпожице Десген...

Явно поздравът се отнасяше само до нея. Тази сграда беше скъпа и в нея живееха заможни хора. Това впечатление се усилваше от денонощната охрана. Портиерът ги заведе до асансьора и ги предаде на малък азиатец, на чийто колан висеше колт. Асансьорът безшумно набра скорост и след малко спря. Придружителят им изчака да слязат и стоя, докато камериерката на Ивон отвори апартамента. Тя бе младо весело италианско момиче, пълничко, с черни къдрави коси и живи кафяви очи.

— О, госпожице, най-последно! — каза момичето. — Безпокоех се вече... — То помогна на всички да свалят палтата си. — Господин Роже, толкова се радвам, че ви виждам... Не ви очаквах...

— Е, Анжелика, много си се разхубавила! И аз се радвам...

Всички се запътиха към хола. Беше огромен и сякаш разделен на две. Едната част с камина, фотьойли и масички, другата част се издигаше почти на метър от пода и дотам водеха няколко стъпала.

Върху голямото пространство, покрито със скъп килим, стоеше само една вещ — внушителен концертен роял „Стенуей“. Стената отсреща бе заета от огромни витринни прозорци с наредени саксии цветя и екзотични декоративни растения. Завесите бяха дръпнати. Холът беше обзаведен просто, така че на пръв поглед не можеше да се разбере колко скъпо е всичко тук. По стените имаше две маслени картини и една гравюра. Елица се загледа в нея.

— Дюрер — от първите сто отпечатъка — каза тихо Пиер.

Заведе я пред камината и я изчака да седне. Елица, чийто костюм бе измачкан, се почувствува зле в този лукс. Ивон и камериерката нещо говореха. Двете се държаха като приятелки. После момичето се засмя и с бързи крачки излезе от хола. Ивон тръгна към тях и се разположи в креслото до Елица. След малко Анжелика се върна, като буташе една количка на три етажа с бутилки. Пиер стана да ѝ помогне.

— Какво виждам! Незабравимата алкохолна „библиотека“ на Ивон!

— Аз това ли ти казах да донесеш?!

— Но... господин Роже никога не се напива... Това е единственият мъж, когото не съм видяла пиян!...

— Няма да забравя тази похвала, Анжелика!

— Ей сега ще бъде готова и вечерята...

Анжелика излезе. Пиер огледа бутилките в количката и накрая вдигна една.

— Двайсетгодишно ирландско...

— На мене малко джин! — каза Ивон. — А ти, Елица?

— Може би същото...

Пиер бързо приготви напитките, сложи лед и поднесе изпотените чаши.

— Приятели, да пием за миналото! Ако не го помним, ще го преживеем наново...

Тримата се чукнаха. Елица отпи глътка. Веднага почувствува как от стомаха ѝ по цялото тяло се разля топлина.

— Тостът ти беше доста сложен и не съвсем ясно го разбрах... — каза Ивон.

— Не съм се и надявал!...

Елица се усмихна. За да прекъсне словесната престрелка помежду им, тя каза:

— Докъде бяхме стигнали на „Гранд Плас?“

Ивон се засмя на малката ѝ хитрост, но лицето на Пиер отново стана сериозно.

— До нещо много важно, което е по-голямо от страха, по-голямо от предпазливостта... — каза той. — И това са парите! Разбираш ли? Златото! Вълкът знае, че е заложен капан и въпреки това миризмата на месото неудържимо го привлича.

— Да не би да е заровил съкровище като в „Хиляда и една нощ“? — усмихна се Елица.

— Нацистите ограбиха цяла Европа! Достатъчно е било да остави авоарите в подземията на някоя банка под шифър.

— Уверени ли сте, че има пари?

— Това е единственото, което знаем със сигурност!

— А защо именно Хок лично трябва да ги вземе!

— Защото нацистите убиват колективно, но по отношение на парите са строги индивидуалисти. В нашия случай нямаше представител на гестапо с по-голям ранг от него.

— Твърде много вероятности...

Ивон изведнъж се разпали:

— Елица, ти просто нямаш представа какъв резултат дава номерът с банките. Пиер е прав. Такива типове се уловиха по този начин, че и до ден-днешен звучи невероятно!...

— Но не разбирам как аз ще ви помогна?

— Работата е там, че хората, които знаят нещо, не искат да се месят — каза Пиер. — Мисля, че ти като дъщеря на Боб би могла да влезеш във връзка с тях. Те са му много задължени...

— Кой са те?

— Известна ли ти е банкерската къща „Ръсел“?

— Не.

— Централата ѝ е в Белгия. Преди беше в Швейцария. Но след смъртта на големия брат Ръсел тя бе преместена в Брюксел. Работата е там, че сегашният Ръсел бе арестуван и докаран на времето в Бреендонк при нас. Три дена по-късно го пуснаха и той безпрепятствено замина за Швейцария.

— Значи се е спасил?

Пиер учудено я погледна.

— Спасил?!... Това е било сделка за милиони и залог в нея е бил малкият Ръсел. Вероятно капиталите, грабени в Холандия и Белгия, са били също настанени в подземията на Ръсел под шифър в Швейцария. Но сега централата е в Брюксел и трезорът на банката — също!

— Все пак, какво общо имам аз с Ръсел?

— Ако има някой човек на тоя свят, който би накарал този студенокръвен хитрец да ни помогне, това си ти!

— Как?

— Ето как! Ръсел, за когото няма нищо свято освен парите, има едно уязвимо място и това е красивата му жена. Тя е от холандския клан Щернови — най-големите специалисти и търговци по обработени диаманти. Те също са евреи. Тя донесе на Ръсел огромни богатства, които далеч надхвърляха неговите, и той благодарение на Щерновци укрепил банката си. А Рут Щерн е задължена на баща ти. Той спаси живота ѝ, като изгори архивата на гестапо в прочутата акция. Бащата на Рут, покойният Морис Щерн, никога не забрави Боб, както не можа да прежали и единствения си син Шарл. Обесиха го в Бреендонк. Беше в бойната група на Боб. Така че притисни без всякакво колебание хитреца Ръсел! Ако той откаже, тогава ще се обърнем направо към Рут. Всяка година, в деня на разстрела на Боб, тя изпраща със своя черен бентли един огромен венец на гроба му.

— Ще трябва да се подготвя за тази среща — каза Елица.

— Най-важното — не се смущавай! Действуй така, сякаш Ръсел ти дължи много, което не е лъжа! Не го оставяй да те оплете с думи и любезности.

— Пиер, мисля, че тази вечер ти прекали...

— Права си... — усмихна се виновно той.

Елица се почувства изморена. Изтеклата нощ тя почти не бе спала от напрежение, че ще види наново Брюксел. Толкова трагични събития по целия свят бяха станали, толкова страшни, грозни и безсмислени неща бяха пречили цяло десетилетие след войната да се осъществи това пътуване до Белгия... И най-сетне то стана, макар и внезапно, макар и някак странно... Тя неволно задряма и потъна някъде... Стресна я гласът на Анжелика:

— Мадам, е серви!

Канеше ги на вечеря.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Очуканият малък ситроен на Ивон спря на булевард „Анспак“ пред банката „Ръсел“. Ивон даде за последен път напътствията си към Елица.

— Дръж се аристократично, но изисквай! Аз ще се помотая тук... Не знам само къде да паркирам...

Елица пресече тротоара и влезе в банката през въртящата се врата. Озова се в голям салон с много гишета. Насочи се към първото. Зад бюрото седеше млад елегантен мъж в строг тъмен костюм, снежнобяла риза и тъмна вратовръзка. Той веднага вдигна глава и стана от бюрото.

— На вашите услуги, мадам?...

— Искам да видя господин Ръсел.

Младият мъж я погледна не без изненада.

— Имате ли уговорена среща?

— Не, господине, аз не идвам по работа, тоест по банкова работа...

— Господин Ръсел познава ли ви?

— Кажете му, че съм дъщеря на Боян Комитов.

— Бихте ли почакали във фотьойла отсреща?

Елица седна. Оттук наблюдаваше чиновника, който набираше номера и говореше, но тя не чуваше нищо, защото преградата от плексиглас изолираше звука. Видя как младият човек стана, заобиколи бюрото, изчезна някъде и след миг се появи от една странична врата. Лицето му сияеше в усмивка.

— Мадам, много се извинявам. Господин Ръсел ви очаква. Ей сега ще пристигне неговият секретар. Още веднъж се извинявам за забавянето...

На Елица ѝ стана неудобно от тази любезност. Не бе изминала и минута, когато от другата врата се появи също млад елегантно облечен човек с пригладени прави руси коси.

— Мадам, добре дошли, господин Ръсел ви очаква...

Той почтително я насочи към страничната врата. Излязоха в някакъв коридор. Портиерът ги заведе до асансьора. Изкачиха се нагоре. Когато спря, поеха по друг коридор.

— Момент, мадам... — каза младият човек и се насочи към една тапицирана с кожа врата с позлатени кабарчета. След миг той широко я отвори.

Елица се озова в кабинета на банкера Ръсел. Кабинетът бе огромен. Цялата отсрещна страна бе от тия стъкла, през които можеш да наблюдаваш града, но отвън не се виждаше нищо. Беше обзаведен модерно — с голямо бюро и пластмасова прозрачна мебел. Високият таван и този простор действуваха респектиращо. „Банкерите разбират от психология“ — помисли Елица. После видя и самия Ръсел. С безшумни крачки той се запъти към нея. Беше възрастен мъж с побелели коси, нисък на ръст, пълен и изискано облечен. Направи й впечатление пръстенът с голям камък на малкия му пръст — единственото бижу по него. „Вероятно е едрокаратов диамант“ — си каза Елица. Лицето на банкера бе усмихнато и добродушно, изразяващо непринудена радост. Той й целуна ръка.

— Страшно ми е съвестно, че ме чакахте...

— О, само пет минути!

Той я настани в един фотьойл и сам седна срещу нея, като през цялото време говореше:

— Току-що свърших с едни преговори...

— Добре ли минаха? — учтиво попита Елица.

— Какво? Ааа, преговорите?... — Ръсел се усмихна. — Щом успеем да направим оборот на парите, е добре.

— Значи сте увеличили капиталите си?

— Но вие интересувате ли се от банково дело?

— Просто попитах. На времето полагах изпит по политическа икономия.

— Чел съм Маркс. За съжаление, нищо не можа да ми помогне!

— В замяна на това помага на други...

— Най-искрено съм се питал как, защото съм искал на себе си да помогна...

— Изглежда, Маркс не е имал предвид bankerите.

— Да оставим това... Какво ще обичате? Кафе, алкохол?

— Благодаря, дошла съм по работа.

— Не знаех, че горкият Боб имал дъщеря. Той нямаше вид на баща...

— Защо мислите така?

— Извинете, не се изразих точно... Просто ти става мъчно, че един такъв силен мъж е имал някъде си малко момиченце, което е обичал... Разбирате ли, някак е по-лесно да приемеш смъртта на мъж, който няма дете.

— Разбирам.

Ръсел млъкна. Елица също изчакваше. След дълга пауза той попита:

— Кога се видяхте за последен път с Боб?

— Когато бях на осем години. Изпратих го на Гар д'Остерлиц за Испания...

— И не можете да повярвате, че е умрял?

— Понякога не мога.

— Да, дааа... Така е винаги, когато не си видял сам смъртта на близкия човек. Моят брат загина в Бухенвалд... И ходих там, и пръстта пипах, и все чакам, че някой път ще влезе тук, както вие сега... А с Боб съм се виждал...

— По какъв повод?

— Ние го потърсихме.

— Извинете, кои „вие“?

— От еврейската Консistorия. В гестапо бяха вече подготвили списъците за депортирането ни в лагерите. Тогава равинът ни събра. Молихме се цяла нощ, но нищо не измислихме. Имаше в нашата община един стар евреин, уважаван и богат мъж, но синът му беше с лошо поведение.

— В какъв смисъл?

— Беше комунист и разни други работи... В Испания...

— И сега ли така мислите?

— Не... разбира се, но тогава комунистите не бяха от нашата среда. Не вярват в бога, стрелят, бият се... Знаете ли, ние сме кротки хора, всяко насилие...

— Нямам такова впечатление! Поне от тези евреи, които познавам...

— Но вие не познавате нас, нас от Консistorията. Извикахме това момче и му казахме за предстоящото депортиране и знаете ли

какво ни отговори?... О, срамно е да си спомня... Каза ни, че сме медузи, че не иска да знае за вярата на бащите ни, че ако зависело от него, не би си мръднал пръста за нас, но понеже в списъците имало много бедни хора, чувствувал се принуден да се заеме с това!?!... И се зае!

— Той ли ви запозна с баща ми?

— Да, и Боб пожела да му намерим четири автомата. Един наш търговец му ги достави, а после запали архивата на гестапо и почти всички се спасихме.

— Този равин жив ли е?

— Вече не, лека му пръст!... Но често казваше: Боб не беше израилтянин, но беше свет човек и господ го прибра при себе си...

— Само веднъж ли сте виждали баща ми?

— Не. Вторият път беше случайно на улицата. Попитах го дали имат нужда от пари. Каза да поддържаме връзка с това момче.

— Тайна ли е името на това момче?

— Не — объркано отговори Ръсел. — Шарл беше син на стария Щерн, следователно брат на моята тогава бъдеща съпруга Рут. Чрез него давахме пари, а аз бях посредникът. Но попаднахме в гестапо. Него обесиха, а пък аз... Бог пожела да остана жив!...

— Това ли е всичко, което знаете?

Ръсел не отговори веднага и като че ли се колебаеше. После каза:

— Видях Боб и трети път — на очната ставка в Бреендонк. Този спомен е мъчителен за мене.

Влезе младият секретар, като носеше някакви книжа. „Може би са се уговорили да съкратят посещението ми“ — си помисли Елица.

— Господин Ръсел, документите на каменовъгления басейн „Кампин“...

Ръсел изведнъж доби непроницаемо лице и един по един подписа документите.

— Договорът с „Юнион химик“ е готов — добави секретарят.

— Уведомете ги, че потвърждавам за утре, в единадесет часа конференцията с техните представители!

— Да, господине.

Младият мъж кимна и излезе. В кабинета настъпи тишина. Елица се намести удобно на фотьойла, за да му подсказе, че

разговорът далеч не е свършил. Взе някакво списание от масичката и прелисти няколко страници.

— Вашата работа е напрегната... — каза тя.

— Вярно е. При нас рискът е такъв, че ти скъсява живота — даваш пари, а не знаеш какво ще стане с тях...

— Господин Ръсел, аз дойдох по важна работа. Нужна ми е вашата помощ...

Той се оживи с израз на искрена готовност.

— Ние сме задължени на Боб и за мене ще бъде радост да направя нещо за дъщеря му!

— Не бързайте. За всеки случай не се отнася до пари...

— Не разбирам.

— Преди една седмица ви се е обадил известният журналист Пиер Роже.

— Аз с политика не се занимавам!

— Това не е политика!

Изведнъж лицето на Ръсел се промени. То стана сурово и дори малко зло.

— Мадам, запомнете, че основното в дейността на една банка е тайната. Знаете ли какво би станало, ако клиентите ни разберат, че тайните им се изнасят?!

— Значи знаете за какво става въпрос.

— Да. И затова съм категоричен.

— Господин Ръсел, преди малко казахте, че рискът във вашата работа е всекидневен.

— Но тук се отнася до моето съществуване!

За пръв път той повиши глас.

— А как мислите, братът на Рут и баща ми какво са рискували, като са подпалили архивата на гестапо?

— Не е много почтено да нападате из засада! Шарл и Боб просто бяха свикнали да не щадят живота си.

— За bankerите ли?

— Вие умишлено смесвате някои неща!

— А помислили ли сте, господин Ръсел, че именно клиентът, комуто така ревностно пазите професионалната тайна, е заповядал от кожата на брат ви да направят абажур?!

Ръсел се надигна от стола. Лицето му се изчерви.

— Престанете! Вие прекалявате!... Бих направил всичко друго, което пожелаете. Бих помогнал даже финансово на групата на господин Роже, но това не мога!

Елица наведе глава и дълбоко въздъхна. После тихо каза:

— Рискът, господин Ръсел, не е голям. От вас се иска само едно — когато въпросните лица дойдат, първо, да ни уведомите, после да забавите с едно денонощие предаването на авоарите.

— А кой ви е казал, че има такива авоари? И че са именно в моята банка?

— Такива авоари има, господин Ръсел, и вие знаете къде са те!

Внезапно вратата широко се отвори и Елица видя как младият секретар на Ръсел се мъчеше да спре някакъв посетител.

— Господин Ръсел, една дама... — успя да каже той и отхвъркна настрани.

В кабинета нахлу Ивон Десген задъхана, със зачервено лице и разкопчано палто.

— Простак! — каза Ивон, без да погледне секретаря.

Ръсел стана и с широка усмивка отиде при нея, като ѝ целуна ръка. Секретарят съвсем се обърка.

— Не мога да повярвам!... Знаменитата пианистка Ивон Десген в кабинета ми!...

— Дойдох за Елица! Чаках, чаках отвън в колата... Един флик^[1] ме глоби за неправилно паркиране и ми писна! А после този тип с маниери на жандар... — тя не се стърпя и се обърна към секретаря. — Защо не постъпите в полицията?

Ръсел взе в свои ръце инцидента.

— Свободен сте — обърна се той към секретаря.

Той напусна кабинета с явно облекчение.

— Ивон, аз вече свърших...

Елица стана. За нейно учудване Ръсел се завтече с прострени ръце към нея.

— Но, моля ви... седнете... — почти я задърпа към фотьюла и веднага се обърна към Ивон: — Госпожице Десген, моля ви... аз съм напълно на ваше разположение...

Той бързо отиде към един бюфет, откъдето извади чаши и бутилка вино. Наля ги и отново се наведе над някакъв шкаф. Този път

измъкна голяма разкошна старинна кутия с прочутите белгийски шоколадови пралини. Всичко това бързо поднесе на двете си гостенки.

— Бих желал да се запознаете с моята жена Рут. Прекрасен човек...

— Не разполагам с достатъчно време — отвърна сухо Елица. Тя се чувствуваше изиграна и изпитваше зло чувство към Ръсел.

Той се престори, че не забелязва променения неприязнен тон на Елица.

— А какво ще кажете, ако ви покания на концерт вдругиден? Заедно с господин Роже, разбира се...

— Не зная дали ще съм в Брюксел.

— А госпожица Десген?

— Изпитвам отвращение към концертите. Вие например бихте ли отишли да се веселите вместо в ресторант в банката?!...

Ръсел се обърна отново към Елица.

— Мисля все пак, че ще имате полза от срещата с Рут...

Двете се спогледаха.

— Добре — каза Елица.

— Великолепно! Значи три билета заедно с господин Роже, надявам се, че няма да ми откаже...

Ръсел целуна ръцете на двете и ги изпрати до вратата с поклон. Когато остана сам, веднага позвъни на секретаря си, който тутакси се яви. Лицето на Ръсел стана особено напрегнато и сивите му очи гледаха с учудваща студенина.

— Господин Ръсел, много се извинявам, аз не предвидих...

Банкерът рязко го прекъсна:

— Знаете ли разликата между пиано и виола д'аморе?

— Ще прочета в музикалната енциклопедия и утре ще ви отговоря.

— А знаете ли да стреляте с пистолет?

Секретарят още повече се смути.

— Да, впрочем... Не съвсем...

— Знаменитата Десген ми даде една идея, като ви нарече жандар... Идете в полицията и кажете, че аз ви пращам.

— Но аз не съм...

— Не ме разбрахте. Полицията иска някои наши млади служители да изкарат курс по стрелба при тях. Не виждам засега по-

подходящ от вас. Поискайте разрешително за носене на оръжие и за мене.

— Благодаря, господин Ръсел. Може ли да попитам защо?

— Защото тук може да стане доста горещо... — замислено каза банкерът.

[1] Жаргонно наименование на полицаи, нещо като „ченге“. ↑

ГЛАВА ПЕТА

От няколко години Елица работеше върху една документална книга за революционното поколение на баща ѝ от началото на века. Когато я почна, мислеше, че ще я напише лесно. Но грамадата от факти растеше, броят на страниците също. Колкото повече се запознаваше с историческите събития, толкова тя откриваше, че те са много сложни, преплетени, а най-важното — невярно осветени, дори изопачени и нерядко имаше чувството, че навлиза в тресавище, от което няма да може да се измъкне. Все пак периодът от историята на България до 1925 г. като че беше най-ясният. Хората бяха живи и тя разпита многобройни свидетели, участници, приятели и познати на баща си. Така че първата част в общи линии успя да напише. Следващият период — емиграцията на революционерите във Виена, Париж и Брюксел — беше по-слабо документиран. Радваше се, че тук тя може би ще запълни празнините. Гражданската война и Испания оставаше за най-накрая. Елица не можеше да пише, без да е видяла градовете, местностите, бойните полета... а сега това бе невъзможно. Но се утешаваше с мисълта, че и диктаторите са смъртни. Непонятно е защо те забравят това... Идеше редът и на Франко. Елица се надяваше, че все някога ще отиде в Испания. Смяташе, че е длъжна да напише тази книга. Усещаше я като мисия, като нещо, което дължи на това съдбовно поколение. Може би затова така трудно ѝ вървеше...

И в този следобед тя седеше във фотьойла пред малка ниска масичка и пишеше на машина. Работата вървеше мудро. Никак не можеше да се съсредоточи. Мислите ѝ бяха насочени към това, което имаше да става. Погледът ѝ се рееше по хола, като често спираше на големия концертен роял. Тя чу приглушен звън, а после говор на хора и след миг вратата със замах се отвори. Ивон винаги влизаше като хала. След нея вървеше Анжелика, а накрая — Пиер. Докато сваляше палтото си, Ивон попита:

— Търсил ли ме е някой?

— Не, тоест да...

— Защо толкова се запъваш?

Анжелика игриво се усмихна.

— Един много елегантен и учтив господин...

— Вероятно някой начеващ гений на клавишите!

Анжелика се приближи до Ивон и нещо ѝ прошепна на ухото. Колкото ѝ да бе странно, гъста червенина изби по лицето ѝ. Това внезапно смущение направи впечатление на Пиер и Елица.

— Все пак, кой беше тоя господин? — попита той.

Вместо отговор Анжелика каза:

— Донесе един великолепен букет гладиоли.

— По дяволите! И, Анжелика, ако тоя господин пак дойде, няма ме, разбираш ли!

— Разбирам, няма ви! Та аз така и рекох...

Анжелика излезе от хола нацупена.

— Днес, Елица, ти свърши добра работа — обърна се Пиер към нея.

— Не мисля така.

— Имам чувството, че Ръсел само ще ни почерпи с един концерт гратис — каза Ивон.

Пиер възрази.

— Ръсел знае много неща за тези авоари...

— Каква е ползата, ако знае, пък не ни помогне?!

— Разговорът го разстрои — забеляза Елица.

— Банкерска сантименталност! — отвърна Ивон.

— Когато миналото е осеяно с трупове на близки, едва ли може да се говори за някаква сантименталност. Но както и да е... Ивон, дай нещо да пийнем!

Тя обаче не му отговори и неочаквано се запъти към рояла. Седна пред него и отвори капака с нежност, необичайна за нейната поривиста походка. Помълча за миг със затворени очи и засвири соната от Моцарт в си минор.

Двамата се настаниха удобно във фотьойлите и се заслушаха. След малко Елица се наведе към ухото на Пиер.

— Ивон е очарователна, нали?

— Повече, отколкото трябва... Но след като убиха Анри, нещо стана с нея...

— Разкажи ми...

— Бяхме заедно в бойната група на Боб. Много пъти се срещаме със смъртта, а тогава човек не може да скрие нищо от себе си — нито доброто, нито лошото. Както гласи формулата на католиците — за добро или зло до края на живота!...

Ивон спря да свири.

— За мене и Анри ли говорите?

— И за това...

— Мисля, че нашият истински живот беше в съпротивата... — каза тя.

Ивон отново подхвана мотив от сонатата. Пиер запали житан. Елица, която не пушеше, без да иска, се закашля от острия дим. Това бяха най-лютите френски цигари. Той замаха дима с ръце.

— А Боб не можеше без цигари. Страшно пушеше...

Елица отново тихо го заговори. Искеше да слуша музиката, но дните ѝ в Брюксел бяха броени.

— Пиер, видя ли го след провала?

— Боб беше последният, докаран в Бреендонк след провала на централния комитет.

— Не са могли да го хванат при престрелката, така ли?

— Единственият, който се измъкна, и може би единственият — добре въоръжен с автомат под шлифера. Бяхме се събрали на заседание в една вила извън Брюксел, на шосе „д'Иксел“, близо до гората. Той беше против това събиране, но като дисциплиниран комунист дойде. След малко разбрахме, че сме обградени. Убиха мнозина още в самата къща, но Боб се измъкна със стрелба през прозореца. Никога не губеше хладнокръвие.

— Знаете ли къде точно е бил заловен?

— Знам само, че го заловиха след двама дни.

— Известни ли са ти обстоятелствата, при които е станало това?

— Не, той на никого не е говорил нищо.

— А имал ли е такава възможност?

— Да, разбира се, вечерта, преди да го разстрелят го вкараха в общата килия, за да почувствуваме и ние ужаса на очакваната смърт.

— Ти попита ли го как е заловен?

— Разбира се. И преди всичко дали е предаден. Но той каза дословно: „Лош късмет! Никой не е виновен! Предател няма.“ Даже настоя да не се занимаваме с обстоятелствата около залавянето му.

Елица помълча и каза:

— Точно това ми липсва...

— Трябва да ти призная, че аз наруших обещанието си и след освобождението разпитвах мнозина, които са работили с него. Сведенията свършваха до престрелката.

— Мислиш ли, че има предател?

— Мисля, че списъкът на неузнатите предатели далеч надвишава списъка на узнатите...

— В Брюксел ли е бил заловен?

— Може би... Но когато го доведоха, чак от Берлин пристигна Хок специално за разпита.

Елица замълча и Пиер повече нищо не каза. Сега Ивон свиреше втората част на сонатата — една лирична мелодия, изчистена от всякакви украшения. Но за разлика от друг път музиката на Моцарт не ѝ подействува. Тя мислеше върху думите на Пиер. Странно, много странно!... „До ден-днешен никой нищо не може да ми каже за тия фатални двайсет дена — от момента на престрелката до залавянето му!...“ Някакво тягостно чувство и смътна тревога я обхванаха. Толкова дълбоко бе потънала в своите мисли, че когато Пиер сложи ръката си върху нейната, тя цялата трепна.

ГЛАВА ШЕСТА

Шосето за Анверс беше мокро. Над него се стелеше лека мъгла. Но това не пречеше на колите да се носят с бясна скорост. Старият очукан ситроен на Ивон не можеше да се състезава с останалите коли по шосето. Когато ги задминаваха, а това се случваше доста често, тя ругаеше. Според нея по това шосе се движеха убийци, кретени, мафиоти, бандити — изобщо хора, на които е престъпление да се дадат правата на шофьори. На задната седалка бяха Пиер и Елица. Те нищо не говореха. Може би изпитваха лек страх от шофирането на Ивон. Един огромен тир с лекота ги задмина.

— Видя ли това животно?!

— Но, Ивон, той си изкарва прехраната по тоя начин.

— Мълчи, ти нищо не разбираш от каране!

— Бих те сменил на волана, ако позволиш...

Внезапно Ивон се обърна назад.

— Я повтори какво рече!

Колата застрашително се понесе към банкетата.

— Какво правиш? Гледай напред!

С рязко движение тя върна колата в платното.

— Добре, Ивон! Ти си най-големият шофьор, когото познавам. Но само, моля те, не се обръщай назад и внимавай — приближаваме отклонението за Гант...

— А там какво ще правим?

— Нали се разбрахме, отиваме в Брьоге.

— Писнало ми е от Брьоге. Тая наша тъпа северна Венеция!...

— Но тук, в колата, има човек, комуто не е писнало... В края на краищата Елица все нещо трябва да види от Белгия!...

Когато стигнаха Брьоге, беше още рано. Те оставиха колата на паркинга, точно в центъра на площада срещу часовниковата кула. И в този миг Елица чу песента на камбаните, които огласяха целия град. Стрелките сочеха десет часа сутринта. Мелодията беше мотив от „Малка нощна музика“ на Моцарт. Ивон слушаше така, както музикант

може да слуша. Всички, които бяха дошли да разгледат Брьоге, стояха мълчаливо на площада и гледаха към часовниковата кула, откъдето се носеше мелодията. Когато камбаните замлъкнаха, настъпи оживление.

— Колко очарователен е Моцарт, когато се изпълнява от камбани! Това е чудо на чудесата! Винаги този малък град ме е вълнувал — каза Ивон.

— Но нали ти беше писнало от тая наша тъпа северна Венеция?

— Пиер, защо винаги се заяждаш! Говорех за Моцарт. Спомняте ли си арията на звънчетата от „Вълшебната флейта“ и камбанките на челестата? Тук, в Брьоге, това е всъщност една челеста, но огромна челеста, вдигната високо на една старинна кула с много камбани...

Почти до обяд те обикаляха Брьоге. Някои от улиците представляваха канали. Върху бавно течащата тъмнозелена вода плаваха паднали есенни листа и патици. На определено време минаваше корабче с пътници. Елица дълго гледа от сводестия старинен каменен мост.

Посетиха музеите и катедралите. Бош, Ван дер Вейден и Грюневал й направиха силно впечатление. После обядваха в един ресторант до канала. Водата стигаше до стъпалата. Тук Пиер разказа за убийството на Йоаким в Бреендонк.

— А полицията какво направи? — попита Елица.

— Още не се е добрала до убиеца. Дори в даден момент и Петерс Говарт беше под подозрение. Глупаво, нали?

— Ти видя ли се с него?

— Да, дойде при мене в Брюксел и ми разказа.

— А той какво смята?

— Просто не може да си обясни нищо. Много е разстроен. Йоаким беше негов племенник, син на сестра му.

— Ти какво мислиш?

— Аз ли?... Боя се, че този случай е свързан с миналото, с лагера Бреендонк, с гестапо... И може би има отношение към нас тримата...

След като се нахраниха, те поеха обратния път. Елица съжаляваше, че не останаха по-дълго в този чуден средновековен град. Излязоха на шосето за Анверс и се върнаха обратно назад. После поеха към Бреендонк. След кратко време спряха на паркинга пред крепостта. Над нея се вееше белгийското знаме. Слязоха от колата. Пиер носеше

през рамо портативен магнетофон. Посрещна ги лично старият и дългокрак Петерс Говарт.

— Салю, приятелю!

— Салю, Пиер!

— Това е Елица, дъщерята на Боб, а Ивон познаваш, нали?

— Медам — каза Говарт и кимна с глава.

— Ние идваме при тебе, приятелю...

— Зает съм. Имам посетители. Но скоро ще се освободя. Моля да ме извините...

— Не се безпокой. Дотогава ние ще разглеждаме крепостта.

— В такъв случай мога да ви придружа като гид.

— Отлично!

Те минаха по моста, който водеше до острова, а после през тунела. Направи им впечатление, че имаше доста хора. Започнаха обиколката. Тримата, водени от Петерс, разгледаха всички зали на този печален музей. Спряха пред килията, където Боян Комитов бе прекарал последната си нощ. Елица се загледа в голия нар. Лицето ѝ бе бледо и опънато. Стараеше се да не заплаче. Продължиха нататък. Отвсякъде лъхаше сковаващ студ. Стигнаха двора на екзекуциите. Елица бе потресена от коловете с различна височина. Те самотно стърчаха върху сивия фон на облачното ноемврийско небе. Бяха девет на брой. Средният бе по-висок от другите. Елица не можеше да откъсне очи от него.

— Да — каза Пиер. — На този вързаха Боб... Той беше толкова висок!... А до него — ниския Бруно, австриец...

Тя направи няколко крачки по пясъка към кола, но спря безсилна.

С тих равен глас той продължи:

— Лейтенант Пруст прочете присъдата.

Пиер внезапно млъкна. Настъпи тишина. Елица заплака. Доближи се до високия кол и опря лицето си на влажното дърво. Пиер наведе глава, а Ивон закри очи с длан.

Зад тях, към края на двора, стоеше висок мъж с плешива глава, строго облечен в черно. Никой не забеляза кога бе дошъл. Беше свалил меката си шапка и я държеше в ръка. Имаше нещо странно в израза му. Сякаш чертите на лицето му бяха застинали от скръб. Вероятно бе посетител. До него стоеше Петерс Говарт с фуражка в ръка.

— Не трябваше, Пиер... — каза Ивон.

— Ако Боб беше умрял от инфаркт в някоя клиника, по-добре ли щеше да звучи?

Елица се мъчеше да се овладее, като мълчаливо бършеше сълзите с кърпичка. Само раменете ѝ от време на време потрепваха.

— Благодаря ти, Пиер, напротив! Много ти благодаря... — с пресипнал глас каза тя.

Петерс Говарт се обърна към високия мъж в черно.

— Господинът с групата ли е? — попита той.

— Не.

— Нуждаете ли се от гид?

— Не, благодаря.

Мъжът носеше малък букет в ръка и го постави пред ниския кол, до този, на който бе разстрелян Боб. Чуха се стъпки по пясъчната алея. Всички се извърнаха. Срещу тях енергично крачеше мъж, елегантно облечен, с няколко фотоапарата на шията и магнетофон през рамото, следван от друг посетител.

— Ама че се наредихме... — каза Пиер.

Мъжът свали шапката си за поздрав. Беше усмихнат и веднага заговори, като гледаше Ивон.

— Вие концерт ли ще изнасяте в Бреендонк?

— Да, една малка фантазия за соло и оркестър под заглавие „Вонящият чакал“. Слушали сте я вече, нали?

Мъжът не обърна внимание на думите ѝ. Усмивката не слизаше от лицето му. То правеше впечатление с това, че бе силно набраздено със ситни и едри бръчки. Човекът имаше бързи, ловки движения и стегната стъпка. Забързаха по алеята, за да се отърват от него, но той, неотклонно следван от другия посетител, веднага тръгна до тях.

— О, Пиер, драго ми е да те видя! — каза мъжът с радостен вид. — Обадох се в редакцията ти, но ми казаха, че ще отсъствуваш.

— Частен детектив ли взе да ни следи?

— Не беше нужно. Просто се досетих, че сте в Бреендонк.

— А къде е останалата глутница?

Другият мъж спря пред тях. Беше също елегантно облечен, но по-нисък, набит, с коремче, светли коси и пълно като луна лице.

— Да ви представя Рудолф Франкелщайн от... — заговори първият.

Пиер го прекъсна и се обърна към Елица.

— От жълтата преса в Западна Германия! И Дероше от същата преса, само че в Белгия. Бивш троцкист.

— О, Пиер, кажете ми кой добър журналист на младини не е имал леви убеждения?

— Съвсем вярно! Иначе как щеше да сътрудничиш на хитлеристите...

— Тактика, Пиер, тактика! Ти би трябвало да разбираш... За вас, комунистите, това е стихията ви! Всичко оправдавате с тактиката.

— Внимавай — трима на двама сме!

— О, не сме дошли да се караме... Само искаме да вземем интервю по случай годишнината от смъртта на Боб.

Неочаквано Ивон изкрещя:

— Забранявам ти да произнасяш това име!

Но Пиер я хвана за ръката и спокойно каза:

— Ще ти дадем интервюто в канцеларията.

— Пиер! Елица е уморена след толкова вълнения! — каза Ивон.

— Ще потърпи. Иначе Дероше ще пише, че сме се уплашили и сме избягали.

— Разбира се, Пиер, не се безпокой! Готова съм.

Стигнаха канцеларията и се разположиха вътре. Оставиха вратата отворена, както я завариха. Петерс Говарт остана навън.

— Моля те, Ивон, пусни магнетофона — каза Пиер. — С такива типове трябва да си много внимателна.

Пъръв зададе въпросите Франкелщайн. Той се обърна към Елица.

— Емигрантството, далеч от родината, се понася трудно. Имал съм случаи да го наблюдавам в Германия... Какво най-силно сте запомнили от детството си в Брюксел?

Тя се замисли, а после се усмихна.

— За нас, децата, беше голямо щастие да слушаме как възрастните разказваха какъв ще бъде животът, когато дойде свободата.

— Това наричате щастие?

— А вие как бихте го нарекли?

— Все пак първо е трябвало да дойде свободата.

— Да, това беше първото. И за свободата проляха кръвта си почти всички, с които живях...

— Значи не свободата е дошла, а смъртта!

— Когато свободата е всичко, смъртта е нищо!

— Отлично заглавие! — каза Франкелщайн.

Пиер иронично се усмихна. Ивон стана и започна нервно да се разхожда. Запали цигара. Заговори Дероше:

— В общи черти фактите са известни... Боб успява да се измъкне от фаталното заседание. Знаем и предателя на това заседание, разстрелян след идването на американците.

— Ще излезе, че американците са го разстреляли — насмешливо каза Пиер.

— Няма да ви оспорвам приоритета в разстрелите... — Дероше отново се обърна към Елица. — Интересува ме обаче какво знаете за периода от онези двацет дена, в които баща ви, ранен, се е криел някъде и след това е бил заловен.

— Точно за този период никой нищо не можа да ми каже.

— Интересно, с кого ли се е срещал? — каза Франкелщайн.

— Не знам.

— Не допускате ли втори предател? — продължи Дероше.

— Аз също бих желала някой да ми отговори.

— Но където няма факти, помага логиката — каза Франкелщайн.

— Абсолютно правилно! — добави Дероше.

Пиер застана пред него и го хвана за реверите на самото.

— И тъй, като няма открит предател, а Боб цели двацет дена се е шляел по Брюксел, следователно...

Той още по-близо придърпа до себе си Дероше и го гледаше в упор.

— Следователно? — без да трепне, повтори Дероше.

— Боб сам се е предал! Значи не е никакъв герой! Нали това искаш да докажеш?

Ивон не издържа.

— Нищожество! Знаеш само да подменяш факти с полуфабрикати и да ги пробутваш за истини!

Пиер пусна реверите на Дероше.

— Ивон, внимавай, моля те...

Но Дероше не им обърна внимание, а продължи:

— И така, ранен, сломен от страдания, изоставен от всички, все пак чужденец в тая страна, той вижда, че е безсмислено повече да се крие, и се предава на гестапо...

— Не съм напълно съгласен! — възрази Франкелщайн. — Едва ли такъв мъж, воювал в толкова революции, може да бъде сломен от физически несгоди. По-скоро... някаква интелектуална депресия... Идейно разочарование...

— И продължаваме да търпим всичко това?! — викна Ивон.

Дероше се усмихна и попита:

— Това заплаха ли е?

— Тук, на това място, са се вършили много гнусни деяния, но то засмърдя ужасно след твоята поява... — каза Пиер спокойно. — А сега ще броя до три... Ако благоразумието ви не надделее, сърдете се на себе си!...

Всички млъкнаха. Ивон застана до Пиер. Елица разтърка челото си с ръка. Всичко ѝ се виждаше като лош сън. Франкелщайн неочаквано вдигна фотоапарата и щракна с фотосветкавица. В същия момент посетителят с голата глава, облечен в черно, се изправи на входа. Отдалеч се чуха и гласовете на последните посетители, които приближаваха. Франкелщайн бързо се запъти към изхода. Мъжът с голата глава продължаваше да стои там, без да помръдне.

— Моля! — каза рязко Франкелщайн.

Мъжът му направи път, а после влезе в канцеларията. Дероше още не си тръгваше.

— Пиер, щях да забравя... Имам една приятна новина за теб. Дават те под съд!

— Как под съд?! — попита глупаво Ивон.

— Съдят го собствениците на една фабрика за електроматериали, една за хартия и трета не знам за какво... За разрушения на ценни имуществва — лични и обществени... С други думи, моите съболезнования!

— Но това е идиотско! — каза Ивон. — Да съдиш някого, че е вършил саботажи срещу враговете на отечеството!

— Това не е моя работа — неутрално каза Дероше. — Аз съм длъжен само да отразя скандала. Лошото е, че шеф на бойната група е бил Боб, което не може да не се отрази върху реномето му. Но предполагам, че съдът няма да позволи да го окалят...

Той се усмихна с най-широката си усмивка, така че очите му потънаха в бръчките на лицето му.

— Ти добре знаеш, че от подобно обвинение нищо няма да излезе! Питам се за какво ви е нужно всичко това? — каза Пиер.

— Унищожени са ценности, фабрики и т.н. Те са собственост! Разбираш ли? Частна собственост! Хората си търсят правата!

— Но техните фабрики работеха за немците! — напомни отново Ивон.

— Не е там въпросът, Ивон, не схващаш ли? И все пак скандалът няма да им се удаде!

Дероше демонстративно се поклони на дамите и напусна канцеларията.

— Умът ми не може да го побере! — каза Ивон.

— Ако не беше това, щяха да измислят друго...

Към Елица се приближи човекът с голата глава, наведе се и й целуна ръка. После се обърна към Ивон и Пиер и се поклони.

— Извинете, кой сте вие? — попита Ивон.

— Аз съм братът на Бруно. Казвам се Карл Бьок. Пристигам от Австрия по случай годишнината от разстрела на брат ми...

ГЛАВА СЕДМА

Часовниковата кула отмери десет часа сутринта. „Едно... две... три... четири...“ — без да иска, броеше наум Елица ударите, докато се обличаше. Канеше се да отиде в Националната библиотека на името на краля меценат Алберт. Искаше да прегледа пресата от 1943 г., където немските власти са печатали съобщения за саботажи и екзекуции в Белгия. Тя отвори голямото витринно стъкло към улицата, за да провери дали е много студено. Потръпна. Лъхна я влажен ноемврийски вятър, доста остър, но гонеше мъглата над Брюксел. Раздаде се звън от външния звънец. Елица чу някакъв мъжки говор, а после гласа на Анжелика. Тя обясняваше нещо с напевния си глас. Вратата се тропна. Посетителят, изглежда, си отиде. Анжелика влезе засмяна в хола. Носеше два огромни букета розови и бледолилави гладиоли.

— Дойде пак онзи страшно елегантен господин... Но аз му рекох, че няма никой. Нали така ми заповяда госпожица Ивон. Питаше и за вас...

Анжелика ѝ подаде плик и взе да поставя букетите в две вази. От плика падна визитна картичка. Елица я вдигна и прочете гласно:

— Полковник Ван ден Боом.

— Страшно елегантен мъж и хубав като киноартист!... Луда съм по такива с бели коси!...

Ивон скоро се прибра. Тя веднага захвърли чантата си на канапето, а шарфа на другия стол. Бе силно възбудена. Подаде на Елица куп вестници.

— Чети! Работата става голяма. Всички сериозни вестници са на наша страна. Ще им натрием мутрите!

Изведнъж тя забеляза двата огромни букета.

— Елица, какво е това?

— Цветя! От полковник Ван ден Боом!

Ивон се смути и червенина обля млечнобялата ѝ кожа.

— Роберт... Роберт ван ден Боом?

— Кой е той?

— Не е важно.

— Нали е бил във вашата бойна група?

Ивон кимна с глава.

— Защо не ми каза?

— Анжелика, излез!... Защо не ти казах ли?... Защото не исках!

— Добре, не ми казвай... Помислих си, че би било полезно да поговоря с него...

— Е, добре! Ван ден Боом е моят вечен обожател. Кисне по концертите ми и винаги ми изпраща цветя.

Елица се усмихна.

— И това те дразни?

— Не съвсем... Но някога при Диеп убиха Анри и Ван ден Боом мъкна трупа му километри на гръб, а аз плачех през цялото време и бях обезумяла. След като го заровихме в една гора, този тип ми каза там, над рохкавата пръст, че ме обича...

— И затова не можеш да му простиш до края на живота си?!...

— Не знам. Не съм монахиня. Имала съм връзки с мъже... Повечето краткотрайни и нервни. Но Ван ден Боом ме смущава и аз го избягвам!

Вратата се отвори и се подаде отново Анжелика.

— Господин Роже и един друг господин...

След малко влезе Пиер също с голям куп вестници. Ивон го целуна. Придружаваше го мълчаливият Карл Бьок.

— Невероятно какъв отклик дадоха статиите! Даже вестниците, на които не се надявахме, ни подкрепят — каза Пиер.

— Как си го обясняваш? — попита Елица.

— Белгийците са горд народ. Просто им е обидно, когато калят нещо, за което умряха толкова хора...

Ивон хвана за ръка Карл Бьок и го поведе към канапето.

— Простете, Карл, че не ви обърнах внимание. Като замаяни сме от последните събития.

Той седна и леко кимна с глава в знак на разбиране. Ивон наля в чашите уиски и продължи да говори:

— Аз вече пратих моята бележка в католическия вестник и тя утре излиза. Просто им съобщавам, че аз вдигнах въпросните фабрики във въздуха и толкова!

— Май че ще застанем на подсъдимата скамейка и двамата...

Ивон се оживи още повече.

— Ще ме снимат на огромни цветни фотографии. Ще облека най-хубавата си рокля. И ти до мене, Пиер! Какво ще кажеш?

— Мисля за възможните заглавия... Например една снимка на ръцете ти върху клавишите, а отгоре с тлъсти букви: „Пръстите лепнат от кръв...“

Ивон се ухили.

— ... И на пюпитъра вместо ноти — продължи той — автомат „Томсън“. А долу публиката е с вдигнати ръце — знак, че се предава. Заглавие — „Лунната соната“...

Всички започнаха да се смеят. Дори съдържаният Карл Бьок се усмихна.

— Карл, защо не пиеш? — попита Ивон.

— Не мога. Просто не издържам, получавам припадъци.

— Добре ще е да научиш Пиер как се припада от пиене!...

— Рецептата е проста. Ако в продължение на месеци те ритат всекидневно по главата или те удрят с палка по нея, главата става особено чувствителна и от минимално количество алкохол получаваш припадък...

— Прости ми, Карл, за глупавата шега!

— Не се сърдя. Изглежда, съдбата на Бруно не е била по-лека...

— Ние почти не познаваме Бруно — каза Пиер. — Той дойде някъде откъм Холандия. За него гарантира Боб. Воювали са заедно в Испания. Скоро след като се видяхме, го заловиха и наистина нищо не научихме за него.

— Мъчиха ли го много?

— Не искам да храниш никакви илюзии! Беше инквизиран до умопобъркване. Подробностите няма нужда да ти казвам...

— Това, което аз видях, където бях, едва ли се е случвало на друго място.

Карл вдигна ръкава на сакото и ризата си. Ивон, Пиер и Елица се наведоха. На ръката му с ясни цифри бе татуиран лагерен номер 17625.

— Освиенцим — късо каза Карл.

Пиер се взираше в номера, като силно наведе глава, защото беше малко късоглед.

— Не се вълнувай, Карл...

Карл спусна ръкавите си.

— Бих ли могъл да ви помогна с нещо?
— Достатъчно е съчувствието ти.
— Все пак не ви ли тревожи процесът?
— Маскировъчна акция, Карл. Искат да ме извадят от строя, докато си свършат работата.
— В какъв смисъл?
— Докато ние ще се разправяме с адвокати и съдилища, за да прекратим процеса, Хок и компанията му ще си уредят каквото им е нужно!...
— Нима той е жив?!
— Уви, да. Въпросът е къде се намира... Но фактът, че повеждат акция против нас, говори, че може би е някъде наблизо... Поне така предполагам.
— Ако го откриете... Останалото е моя работа! Аз няма какво да пазя на тоя свят!
— Карл, при нас дисциплината има голямо значение.
— Зная, но и аз не мога да съм безчувствен.
— Щом някъде е замесен Дероше, значи работата е много мръсна. Не трябва да го изпусваме от погледа си. Особено тоя с него, Франкелщайн. Прекалено добре говори френски, за да не е бил през войната някъде насам...
Телефонът позвъни. Ивон вдигна слушалката.
— Да, аз съм! Благодаря за цветята. Сега ще я попитам... Елица, Ван ден Боом иска да се срещне с тебе. Научил от вестниците, че си тук.
— Съгласна съм.
— Тя е съгласна. Кажи кога? Утре към единайсет часа?...
Елица кимна утвърдително.
— Удобно е. До утре, Роберт.
Тя сложи слушалката. Отново червенина я изби.
— Отдавна не съм виждал Ван ден Боом — каза Пиер.
— В замяна на това аз не мога да се отърва от него!...
— Чувствата му към тебе не бяха тайна...
— Пиер, ти не знаеш какъв наперен тип е сега той! Голяма клечка във военното министерство! Има излъскан вид на изкусител и играе ролята на английски лорд...
— Едва ли... Той е роден аристократ и няма нужда да играе роля.

— Кой знае в какви мръсотии се вре! Той е, както ти казваш, mercenaire^[1].

— Ван ден Боом не е наемник, Ивон, а потомствен офицер и честен мъж. Излишно е да ти напомням колко беше храбър! Не случайно стана първият помощник на Боб.

— А не ти ли е минало през ума, че после е станал противник на всичко революционно?

— Предпочитам противниците ни да бъдат като него!

— И ще стане ваш?!...

— Не, и не е необходимо. Но мисля, че съпротивата научи всички на известни честни правила, дори и в политиката...

— Учудва ме яростната ти защита.

— А мене — свирепата ти атака.

— Какво искаш да кажеш?!

— Според мене, думите ти на омраза показват, че не си безразлична към него!...

— Имам желание да те удуша!

Той се разсмя на глас. Елица ѝ се притече на помощ.

— За утре програмата става доста претрупана... Първо, Ван ден Боом, после филхармонията...

Карл се оживи.

— Ще ходите на концерт?

Ивон оправи разпилените си коси.

— Поканени сме... Само ще си губим времето. Да пукна, ако Ръсел каже нещо!...

— Кой е той? — попита Карл.

— Банкерът! Не си ли чул?

— Не обичам банкерите, но обожавам хубавите концерти...

— За съжаление, Карл, Ръсел ми изпрати само три билета.

— Нищо. Все ще намеря един... Ивон, моля ви, посвирете ни малко, ако не сте уморена... Слушал съм на плочи ваши изпълнения.

— С удоволствие.

Тя седна на рояла и започна експромт от Шуберт. Докато свиреше, погледът на Елица, без да иска, спря за миг върху ръцете на Карл. Дългите му пръсти бяха неподвижни и бледожълтеникави. „Като на мъртвец“ — помисли си Елица.

[1] Наемник (фр.). ↑

ГЛАВА ОСМА

— Моля за малко внимание... — каза Пиер.

Елица и Карл обърнаха погледите си към него. Той извади от бездънните си раздути джобове един плик. Отвори го, имаше листове, напечатани на пишеща машина.

— Какво е това, Пиер? — заинтригува се Ивон. — Да не си написал възвание?

— Мисля, че е време да ви прочета това писмо...

Настъпи мълчание. Пиер ги изгледа всички, после сложи очилата си и с равен глас започна да чете:

„Уважаеми господин Пиер Роже,

Простете, че нямах сили устно да Ви предам това, което се случи в Бреендонк. Колкото и да Ви е странно, аз пиша по-добре, отколкото говоря. Сестра ми и зет ми са убити от мъка по загубата на Йоаким. Беше им единствено дете. Те нищо не са ми казали, но аз виждам по очите им горестния упрек към мене и ако искам докрай да бъда честен към себе си, трябва да кажа, че чувствавам дълбоко вината си. Освен това, аз, както знаете, не съм женен и единствената ми цел в живота остана да помагам на Йоаким с каквото мога. Накратко, имах го за син и тъгувам за него. Но това са мои лични скърби и простете, че Ви занимавам с тях. Да минем на фактите. Както винаги, сутринта тръгнахме с велосипеди за Бреендонк. Отключихме портата към моста и влязохме в зоната на крепостта. Пихме кафето си на топло в канцеларията. Аз запалих първата си лула за деня. Навън мъглата още не се бе дигнала и знаехме, че в тоя ден едва ли ще има много посетители. Все пак обиколих форта, както имах обичай да го правя, и смея да Ви уверя, че нямаше никаква следа от

присъствието на външен човек. Сутринта премина без нито един посетител, но за мое учудване, следобед около четири часа надойдоха много хора от Брюксел — всички от кметството на квартал Скарбек. Водеше ги самият кмет с два автобуса. Познавате го. Макар и за малко, той беше лагерник при нас. Пристигнаха и други туристи, отбили се от главното шосе. Така че настъпи някакво стълпотворение. Аз останах в канцеларията, за да поведе групите из килиите и музейните зали, а Йоаким щеше да ги придружава из вътрешните и външните дворове. Накрая, когато всички си отидоха, заключих вратата към паркинга. Мъглата още повече се сгъсти. Краката ме боляха. Знаете, че здравето ми не е цветущо... Затова пратих Йоаким да провери дворовете, помещенията и да ги заключи. Обикновено върша това лично аз, но както Ви казах, този ден краката много ме боляха. Тъй като Йоаким се забави, тръгнах да го търся. Още една подробност. Винаги когато излезе последният посетител, аз заключвам вратата към моста, така че нито един човек не би могъл да остане в крепостта и аз да не го видя, освен ако пречукаше и мене. Не мога да кажа, че бях напълно спокоен, не знам защо. Този път тишината наоколо ме караше да бъда особено напрегнат. Затова, като тръгнах да търся Йоаким, заключвах всяка от железните врати зад себе си. После го открих, по-скоро намерих трупа му, още неизстинал пред коловете в двора за екзекуции. Останалото го знаете от описанията по вестниците. Една подробност от аутопсията. Убит е бил със заглушителен пистолет. После повиках полицията. Пак подчертавам — никой досега не се е измъквал от Бреендонк, защото това е невъзможно! Сам знаете. После следствието не доведе доникъде. Погребахме Йоаким и аз, който и без това не можех да спя добре, оставах по цели ноци сам и мислех, и мислех... Прекарвах през мозъка си целия четиригодишен престой в Бреендонк. Отново преживях всеки ден, всеки час и търсех причината за смъртта на племенника си. И знаете ли, господин Роже, сетих се! Аз бях в лагера от самото начало. Бях измежду

най-старите затворници, който остана жив, за нещастие. Вие всички дойдохте след мене. Така че си спомних нещо, което бях забравил. Още в началото, когато ни доведоха, имаше едно момче летец, ас от белгийската авиация. Казваше се Жак. Второто му име не помня. Беше по чин капитан и си спомних, че този Жак една нощ изчезна. Есесовците вдигнаха тревога. Настъпи суматоха. Беше нечувано за Бреендонк някой да избяга. И все пак той избяга. Но три дена след това хвърлиха трупа му в двора и всички минаха пред него. Беше тъжна гледка, защото бяха убили не само Жак, а надеждата в бягството. По-късно дочух някои разговори на Облер с други есесовци и разбрах, че Жак се е промъкнал през един малък отходен канал — част от големия ров, обграждащ крепостта. Този канал водел навън в полето и бил свързан с друг плавателен канал. Есесовците накараха няколко души от нашите да копаят и после тия, които копаха, изчезнаха. Но Облер се похвали, че са поставили решетка на канала.

След като полицията приключи следствието, аз се заех да проверя. Сложих си гумени ботуши и подходящо облекло и се гмурнах във водата. Намерих канала, който беше всъщност тунел. Решетката бе отместена. По водата излязох чак на големия канал. Там, във водата, видях да се подава една ръждясала каса. Беше отворена и празна. Порових се в калта наоколо. Открих едно златно чене, два златни моста и четири коронки. Господин Роже, Вие добре си спомняте, че мръсникът Облер с помощта на доктор Стикс не остави нито една уста непроверена и вадеха всичко, що лъщеше — и на живи, и на мъртви. Като имате предвид колко хиляди народ мина през Бреендонк, представете си какво количество злато са събрали?! После, знаете каква суматоха беше около освобождението, как американците ги сгащиха и малцина успяха да избягат. Явно не са могли да го изнесат и са го скрили в тунела. Освен това при изхода видях и следи от стъпки, но не може да се каже, че са от един човек. Там минава пътека, която слиза чак до канала. По мое мнение убиецът е влязъл като

обикновен посетител на музея. Могъл е да се скрие в запустелия бункер на вътрешния двор за езекуции. Тук го е изненадал Йоаким и той го е застрелял. После е проникнал в канала, успял е да отвори касата, взел е всичко оттам и след като е разбил решетката, е излязъл на полето през големия канал. Кой е могъл да бъде той!... Някой есеовец? Едва ли! Тях ги сменяха и накрая не остана никой от тия, които бяха при образуването на лагера. Впрочем, остана лейтенант Пруст, който беше от самото начало. Но него го обесиха след освобождението. Това знаем всички. Облер, доктор Стикс, майор Шмит ги разстреляха. Кой тогава? Само Хок! Вероятно Хок е знаел за канала, въпреки че се премести в гестапото на Брюксел, а сетне безследно изчезна. Това е всичко, което мога да кажа по случая. Излишно е да Ви моля, господин Роже, да направите каквото е възможно. И не забравяйте, ако по някакъв начин откриете убиеца, то заклевам Ви във всичко свято, преди да предприемете нещо, обадете ми! Справедливо е аз да изпълня възмездие над него. Това е мое свещено право.

Салю!
Ваш Петерс Говарт

П. П. Прилагам ченето, моста и златните коронки.“

Пиер Роже ги извади от джоба си. Бяха в едно прозрачно найлоново пликче. Остави го на масата. Всички се наведоха да ги гледат.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Още рано сутринта Елица събуди Ивон. Тя избухна, разсърди се, но като седнаха да пият кафе, се съгласи да тръгне с нея. Опитаха се да влязат във връзка с Ван ден Боом по домашния му телефон. Но никой не отговори. След нов кратък спор се качиха на колата и Ивон я подкара към военното министерство. Червеният паспорт на Елица особено озадачи дежурния офицер. Той извика по телефона друг военен. Последният ги поведе по един дълъг коридор, после ги качи на асансьора, като не се отделяше от двете и не проговаряше нито една дума. Остави ги в една голяма стая с няколко фотьойла, с грамадна библиотека и дълга маса. Млад сержант застана на вратата. Елица се беше замислила, а Ивон пушеше цигара и яростта полека-лека я обхващаше. Стана, разходи се из стаята от единия до другия край, после се изпъчи с военна стойка пред младия сержант, като го загледа в упор. Той не трепна. Тя каза нещо, но Елица не я чу.

— Елица! — извика силно Ивон.

Тя трепна.

— Извинявай, попита ли ме нещо?

— Питам те дали си виждала по-големи идиоти от военните?

— Не, но...

— Нека слуша! — прекъсна я Ивон. — Да му е от полза!...

За учудване на двете от сержанта излезе глас.

— Мене ли питате?

— Тъй вярно! — каза Ивон и отдаде чест. — Искам да знам не може ли вие, военните, да си изкарвате прехраната по по-смислен начин?

— Забранено ми е да говоря.

— Изобщо Ван ден Боом си придава важности, като ни кара да чакаме!...

— Но ние дойдохме по-рано...

— Не ми противоречи, чу ли?! Ван ден Боом и всички военни са копелета!

Тъкмо в тоя момент през страничната врата влезе самият той. Беше облечен цивилно и накуцваше с единия си крак. Това пролича ясно, когато този висок и строен мъж прекоси стаята с усмивка на лице. За миг погледна сержанта и той изчезна. Ван ден Боом явно беше чул последните думи на Ивон, от което Елица изпита голямо неудобство. Той целуна ръка първо на нея, а после на Ивон и се изправи мълчаливо, като я гледаше.

— Току-що те нарекох копеле, Роберт...

— Като комплимент ли да го приема?

— Моля те, от снимките, които ни направихте със скрита камера, да ни дадеш негатива за нова фотография на паспорта ми. Скоро ще заминавам за Южна Америка. А магнетофонния запис с моето изказване можеш да запазиш!...

— Господи, Ивон, винаги ли така яростно ще ме посрещаш?

Той се обърна към Елица.

— Никак не се учудвам, че сте толкова очарователна. Баща ви беше от най-добрата порода, която познавам.

— Елица, Роберт сравнява всичко от конска гледна точка. Най-големият комплимент е, ако те сравни с някоя известна кобила!...

— Но, Ивон, аз никога не съм те сравнявал по този начин.

— Гласно не, но в мисълта си — да...

— Ти стоиш над... над... — запъна се Роберт.

Той тръгна към библиотеката, откъдето извади една голяма красива кутия.

— Разбирам, че стоя над всички прекрасни кобили, които познаваш!...

Постави кутията пред двете.

— Моля те, нека не се караме...

Ивон се трогна.

— О, Роберт, не си забравил, че обичам пралини!

— В моя кабинет никога не са идвали по-прелестни събеседнички. Ще ми разрешите ли да ви казвам Елица? Красиво и странно име, като повечето славянски имена.

— Ние идваме по работа, Роберт — каза Ивон.

— Знам и ви очаквах.

Сега той се запъти към бюрото си. От него извади една папка, която поднесе на Елица.

— Това е за вас... Описанието на неуспешния десант при Диеп и участието на нашата съпротива в него. Вътре съм сложил и топографските карти.

— Надявам се, че си описал преди всичко участието на Боб... — заяде се отново Ивон.

— Той не е Боб, а полковник от белгийската армия, кавалер на най-високите белгийски отличия!

— Караш ме да се смея. Боб беше комунист и вие добре знаехте това. Не забравяй, че и аз участвувах в акцията при Диеп!...

— Как мога да забравя! Това е най-светлият ми спомен от тая касапница. Но полковник Комитов беше преди всичко джентълмен!... Впрочем, баща ви бил ли е в армията?

— Да, в Първата световна война и е уволнен с чин капитан.

— Виждаш ли, Ивон? Той е бил офицер! Нищо не може да изличи от него офицерския финес.

— Той е бил и в Мадрид, където е трепал, и то доста добре офицерския финес на Испания, Италия и Германия.

— Това е друго, Ивон. Защо непрекъснато се заяждаш? В Испания това беше бунт, а тук — война!

— А в Конго какво е, Роберт? Бунт или война?

— О, това е твърде сложно...

— Но това не ти пречи да съдействуваш на тая кал!

— Ивон! Не обичам да говоря за работата си.

— Извинявай, Роберт, забравих, че обичаш да премълчаваш...

— Каква е тая история с Пиер? — изведнъж попита Ван ден Боом.

— Искаш да кажеш, че не си осведомен?

— Ние, военните, с политика не се занимаваме.

— Всички ли?

Елица бързо се намеси:

— Пиер е даден под съд от някакви фабриканти заради саботажите по време на окупацията. Освен това готвят статии по случай годишнината от смъртта на баща ми, където ще се опитат да хвърлят сянка върху неговата морална устойчивост.

Ван ден Боом стана, започна да пълни лулата си. След като я запали, закрачи из стаята.

— Имаш ли цигари, свърших моите...

Той извади от библиотеката голяма кутия с много видове цигари и изчака да запали цигарата на Ивон. После попита:

— А кой води акцията?

— Разбира се, Дероше! — отвърна Ивон.

Ван ден Боом извади бележник и записа нещо на него.

— Дероше! А други?

— Франкелщайн от Западна Германия.

Изведнъж Ивон започна да се смее.

— И ти е весело? — каза Роберт.

— Защо не? Чувствувам се като на акция!...

— А защо ме оставихте досега със скръстени ръце?

— Роберт, ти си свикнал с това — първо Конго, после нещо друго мръсно, накрая свикваш!

— Ивон, престани, моля те!

— Забравяш, че никой никога не е успял да ме накара да мълча!

— Кои други са намесени в скандала?

— Елица, но е оставена настрана.

— Това е отвратително! Да дойдеш да видиш гроба на баща си и... А твоето скромно участие какво е, Ивон?

— Нищо особено, Роберт. Просто ще ме дадат под съд заедно с Пиер.

Тя извади от чантата си вестник и му го подаде.

— Чети подчертаното!

Ван ден Боом бързо прочете.

— Пиер не е трябвало да позволи — каза той.

Елица се учуди. Тя не предполагаше, че Ивон така бързо бе предприела нещо. Сутринта не й остана време да прегледа печата, а пък и самата Ивон нищо не й каза, вероятно да не я безпокои.

— Предпочитам да лежа в затвора заедно с Пиер, отколкото да му ходим с тебе на свиждане! Не те ли отвращава такава мисъл?

— Да. Но не по-малко ме отвращава мисълта да идвам на свиждане при двамата ви!

— Що се отнася до мене, освобождавам те от този дълг.

Ван ден Боом този път наистина се засегна.

— Защо си толкова дива? Ако ще да си накрая на света, пак ще идвам! Но предпочитам да посещавам концертите ти и поне два часа да гледам профила ти... Само и само да си свободна и...

Той млъкна.

— И какво още?

— И жива! Да знам, че свободно крачиш с дългите си крака по широкия свят.

— Фламандците са били добри художници, но като поети са посредствени...

— Ти си толкова жестока, че ще ме накараш да пропиша концерти за пиано!

— Роберт, ако си намислил да правиш нещо от чувства към мене, моля те, не го прави, защото ще ме разсмееш много.

— А кой ти е казал, че още имам чувства към тебе? Откъде това самомнение? Ако доброто възпитание взимаш за чувство, толкова по-зле за тебе!

— Отлично! Значи се разбрахме, полковник!...

Ван ден Боом я погледна. След кратка пауза той каза:

— Разбери, искам да говоря с вас всички! Ти никога не си ме поканила в жилището си. Но довечера независимо от твоята очарователна италианка ще вляза, ако ще и с автомат в ръка!...

— Ние сме на концерт довечера — намеси се Елица.

— Невъзможно, Ивон, ти нямаш концерт в Брюксел.

— Само аз не свиря на този свят!

— Ще имате ли нещо против, ако и аз дойда?

— Ще се радваме...

— Елица, когато не те питат, не се обаждай!

— Най-сърдечно благодаря! Ще се обадя и на Пиер, да се съберем преди концерта...

Двете станаха.

— Един момент... — задържа ги за миг Ван ден Боом. — Елица, сестра Шантал иска да се срещне с вас.

Ивон искрено се удиви.

— Жива ли е още?!... Тя трябва да има вече към деветдесет години...

— Жива е. От време на време отивам в манастира да я видя.

— Сестра Шантал?... Това име нищо не ми говори — каза Елица.

— И тя беше от нашата бойна група — поясни Роберт.

— Отдавна не съм я виждала. И аз ще дойда!

- Искате ли утре сутринта да се разходим на коне до манастира?
— Роберт, аз се боя от конете. Ти знаеш това.
— Ще доведе две много кротки кобили. Как сте с ездата, Елица?
Тя се разсмя.
— Яздила съм катър по Пирина и разни магарета.
— Отлично! — усмихна се Ван ден Боом.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Когато се стъмни, те тръгнаха пеша от къщи, въпреки че разстоянието не беше съвсем малко. Трябваше да отидат на концерт в Пале де Бо-з-ар на улица „Равенщайн“. Ивон бе облякла дълга рокля от ламе с платинения цвят на косите си и бе наметнала черната пелерина с белите кожички. Елица нямаше вечерен тоалет, но носеше блуза от черна коприна, богато избродирана с оригинални български мотиви в сребрист цвят. Сега я беше облякла върху дългата си черна пола. Те още повече подчертаваха тънката ѝ фигура и нежната ѝ кожа. Пиер Роже този път бе с тъмен костюм и нов шлифер. Роклята пречеше на Ивон да върви и тя се облягаше върху ръката на Пиер. Все пак на два пъти за малко не падна. Хората по улиците се обръщаха да я гледат. „Тя е наистина много странен човек“ — помисли си Елица с топло чувство. Беше още рано и тримата се отправиха към един бар, близо до централната гара.

— Да пукна, ако знам защо толкова рано тръгнахме?! — каза Ивон.

— Защото моят приятел и твой обожател полковник Ван ден Боом ни определи среща — отвърна Пиер весело.

Това бе доста луксозно заведение с малко посетители. На едно високо столче срещу бара седеше Роберт пред чаша уиски. Той не ги видя, когато влязоха, понеже бе с гръб към тях. Пиер сложи ръка на рамото му. Ван ден Боом скочи с чашата в ръка. Беше облечен в елегантен смокинг. Той се усмихна и рече на Пиер:

— Здравей, старо момче!

— Здравей и ти, куц жребец!

— Приятно е човек да знае, че по света все още се шляят мъже. Някак си не се чувствуваш самотен. Едно мартини... — обърна се Роберт към бармана.

Явно беше нещо сърдит от миналата среща, защото целуна ръка на Елица, а на Ивон само кимна. Това, изглежда, я засегна и тя каза:

— Къде остана прехвалената ти галантност, Роберт? Видя Пиер и всичко забрави!...

— Отдавна не сме се виждали с него...

— Това не значи, че сега ще се напиете свински.

— Точно такава желание имам... Кутия пралини! — поръча сега Роберт на бармана.

Ивон се усмихна.

— Винаги знаеш как да ме подкупиш...

— Ако знаех, ако бях сигурен, щях да отворя фабрика за пралини!

В тоя момент в бара влезе Карл Бьок. Той стеснително се приближи към групата. Беше скромно облечен.

— Добър вечер...

Всички се обърнаха към него. Ивон го представи.

— Роберт, това е Карл Бьок, братът на Бруно. Наш приятел.

Ван ден Боом учтиво му кимна с глава.

— Мога ли да седна до вас, Пиер? — попита Карл.

— Разбира се, приятелю, но ти не си нещо в настроение?...

— Боли ме главата...

Той не си поръча нищо и замълча, както обикновено.

— Пригответил съм ви една изненада... — каза Ван ден Боом. — Затова ви извиках преди концерта в това заведение...

— Да не си минирал филхармонията? — усмихна се Пиер.

— Почти. Познаваш Франкелщайн, нали?

— Да. Пише тъпо, подробно и бавно, но упорито доказва някоя лъжа.

Ван ден Боом погледна ръчния си часовник.

— До започване на концерта има около час... А ето и моята изненада!

За учудване на всички влязоха Дероше и Франкелщайн. Това подеждува на Ивон като червено на бик. Тя стана и рязко произнесе:

— Роберт, ако си мъж, стани и изхвърли всички тия веднага, чу ли?!

Ван ден Боом се усмихна.

— Невъзможно, Ивон. Аз съм ги поканил.

— Привет на нашите атлантически съюзници! — поздрави предвзето Франкелщайн.

— Амин! — каза Ван ден Боом.

Германецът се приготви за снимка и щракна с апарата. Бледата светлина озари лицата на всички.

— Докато почне концертът, Франкелщайн ще ни изпее „Дойчланд, Дойчланд юбер алес...“ — обади се Пиер.

Но Франкелщайн сякаш не го забеляза.

— Полковник, разполагаме с малко време. Поканихте ни да чуем нещо интересно...

— Разбрах, че сте се заели с биографията на Боян Комитов и ви извиках за интервю.

— Но защо не в Пале де Бо-з-ар? А в тая кръчма?

— За да ви създам по немска обстановка...

— По време на войната вие сте били на служба към Интелиджънс сървис, нали? — попита немецът.

— А по време на окупацията вие сте били тука някъде, нали? — отвърна Ван ден Боом.

Дероше, който досега мълчаливо, но внимателно бе следил всичко, веднага се намеси:

— Е, какво?! Извика ни да ни плашиш?

— О, по никакъв начин! Какво е вашето мнение за процеса срещу Ивон и Роже?

— Ама вие ли ще ни интервюирате? — повиши глас Франкелщайн.

Дероше го прекъсна.

— Това е една глупост и те могат да се чувствуват извън всяка опасност. Ще ги извикат в съда и делото ще се прекрати. Съветвам ги да вземат добри адвокати.

— Пази си съветите. Може и на тебе да потрябват! — каза Пиер.

— Ако ми дадете автентични сведения за последните дни на Боб, ще напиша статия само по тях! Но вие не можете да ме накарате да си променя мнението само защото на вас така ви е изгодно! — отвърна Дероше.

— Франкелщайн на същото мнение ли е? — попита Ван ден Боом.

— Смятам, че ни извикахте, за да ни шантажирате! Забравяте, полковник, къде работите!

— А вие забравяте, Франкелщайн, че сте в Белгия, и тук се харесва не това, което се харесва на бившите националсоциалисти!

Ван ден Боом се изправи.

— Ето ви моята официална декларация.

Той подаде няколко листа на Дероше.

— Въпросните фабрики вдигнах във въздуха лично аз! Като подробности давам две официални радиограми, които пратих до Центъра в Лондон.

— Значи на подсъдимата скамейка ще седнете и вие — каза Франкелщайн.

— Забравяте, че въпросните фабриканти също имат минало...

— А именно?

— Вие по-добре знаете, Франкелщайн, да ви припомня ли една снимка на прием при Хитлер, където единият от въпросните собственици щастлив се ръкува с фюрера, а другият...

Дероше отново се намеси както винаги в критични положения.

— Браво, полковник! Възхитен съм от вашите познания върху старите досиета!

Той му подаде ръката си, но Ван ден Боом презрително го погледна. Тогава Дероше се обърна към Пиер.

— Приятелю, искрено се радвам за теб! Отърва се...

— Искам да плюя върху ръката ти, но сме в заведение все пак...

— отвърна Пиер.

— Господа, интервюто свърши! — каза Ван ден Боом.

Настъпи мълчание. Двамата журналисти кимнаха с глава и напуснаха бара.

— Роберт, какво правиш?! — каза Пиер. — Ти не си вдигал тия фабрики! Въобще по това време те нямаше!

Роберт се усмихна и погледна Ивон:

— Нарекоха ме копеле, Пиер, и затова си позволявам да прехвърлям чужди заслуги на себе си! Плюс това не съм и стар като тебе, вече с внуци!...

— Да, но си куц! — каза Пиер. — Винаги си мисля, че ако на времето куршумът беше откъснал крака ти, сега щеше да просиш пред някоя катедрала!...

— Като ме мъкнеше към тила, спомняш си, нали, че те помолих да ме застреляш!

— Не съм толкова състрадателен. Освен това искаше ми се да те видя как щеше да изглеждаш наперен, елегантен и куц!

— Роберт, не се ядосвай! Аз като жена мога да ти кажа, че сега изглеждаш далеч по-мъжествен, отколкото на времето...

— Най-сетне да ти се харесам!...

— Не забравяйте, че те още държат в ръцете си бомба със закъснител — статията срещу Боб! — напомни Пиер.

— Проклети двайсет дни! — каза Ивон. — Роберт, ами ако двамата с теб ги причакаме...

— Пазиш ли си автомата? — развесели се той.

— Не, но ти ще ми намериш!

— От мене черните кърпи за лицата! — рече Пиер.

— Престани, Пиер! Тебе не те карам да участвуваш...

— И не забравяй да ги попиташ — продължи Пиер. — „Господа, какво предпочитате: малко олово в гърдите или мир?“ Те, плачейки, падат в краката ти и казват: „Бог да те благослови, Ивон, мир, разбира се!“ А накрая Дероше с размазани по лицето сълзи, заключава: „От днес, Ивон, ние сме други хора, и то благодарение на тебе!...“

Двамата почнаха да се смеят. Елица също не издържа. Само Карл стоеше все така безмълвен и сериозен, но слушаше с участие разговора им. Ивон сърдито попита:

— Елица, и ти ли си на тяхното мнение?

— Да, Ивон.

— Ти участвувала ли си в бойна група?

— Да, Ивон, но като ви слушам, имам чувството, че съм била с вас.

— На това, Пиер, вие му казвате интернационализъм, но думата звучи много предвзето! — рече Ван ден Боом.

— Това не е дума, Роберт, а чувство!

— Почти като любов, нали Пиер? — каза Ивон.

— Много повече!... — сериозно отговори той.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Навън бе вече нощ. Четиримата пресякоха парка пред Пале де Бо-з-ар. Улицата пред залата бе ярко осветена от многобройни лампи. Спираха елегантни коли и оттам излизаха мъже и жени, взети сякаш от модните списания. Това бе не само концерт, но и ревю на богатите и силните. Четиримата изкачиха стъпалата пред залата и на площадката Елица спря. Обърна се и любопитно се загледа в спиращите коли. Един черен бентли, святкащ с лака си, спря безшумно. Слезе шофьорът с фуражка и едновременно с него един едър мъж, неофициално облечен.

— Това е горилата, която ги пази — обясни Пиер на Елица.

Тя продължи да наблюдава. Сега излезе bankerът Ръсел със зачервено лице, елегантен и спокойно усмихнат. Накрая, когато и тримата се строиха пред колата, се подаде един тънък, изящен крак в черно, а после се показа и самата му притежателка — стройна жена в дълга черна рокля с копчета от едната страна чак догоре, разкопчани почти до ханша ѝ. Горилата взе от колата една пелерина от скъпа бяла кожа и я наметна на голите ѝ рамене. Жената бе красива, с издължено лице и деликатни черти. Косите ѝ бяха гарвановочерни, прави, разделени на път, падащи свободно върху бялата кожа на пелерината. Двата големи диаманта на обиците се поклащаха на дълги висулки. Имаше и диамантено колие. Беше толкова тънка и източена, сякаш недействителна. Лицето ѝ направи особено впечатление на Елица — застинало, като че от нищо не се интересува и нищо не вижда. Радостен и доволен от тоя малък спектакъл бе Ръсел. Той гордо огледа всички наоколо и явно искаше да каже: „Е, видяхте ли каква е жената на Ръсел! Видяхте ли какъв вкус има той...!“ Детинска горделивост се излъчваше от цялото му същество. Елица тръгна след Пиер и влезе във фойето. Там ги чакаха Ивон и Ван ден Боом. Четиримата застанаха така, че като влязат Ръселови, да ги забележат. И наистина bankerът, следван от жена си, с широка усмивка се запъти право към тях. Той спря пред Ивон и Елица и след като им целуна ръка, каза:

— Мила, да ти представя мадам Комитова, дъщерята на Боб, и знаменитата ни пианистка Ивон Десген!...

Елица бе заинтригувана от промяната, която настъпи у Ивон. Цялата ѝ женска природа в миг я превърна в друго, студено, непознато същество. Тя още повече се изправи на тънките си точета и лицето ѝ стана особено, такова, каквото никога Елица не бе го виждала. Това бе нова Ивон. Светската красавица и музикална знаменитост, която си знаеше цената. Появата на Ръселови прозвуча за нея като бойна тръба. Всички във фойето се извърнаха към групата, но гледаха преди всичко двете жени. Едната висока, едра, руса — типична фламандска хубост, а другата нежна, с тяло на юноша и красота на италианска мадона. Двете студено си кимнаха.

— А това е Рут! Моята незаменима Рут! Най-голямото богатство в живота ми!...

Елица се почувствува принудена да представи останалите.

— Полковник Ван ден Боом, Пиер Роже — приятели на баща ми — и Карл Бьок...

Тримата кимнаха учтиво с глава. В тоя момент към тях незабележимо се приближи Дероше и неочаквано щракна с фотоапарата си.

— Ще излезе хубава снимка, побратимяването между Труда и Капитала! — ухили се той нахално и като се поклони на Ръселови, обърна гръб и бързо се отдалечи.

— Странно... Като ни погледне човек едва ли би могъл да предположи, че имаме нещо общо помежду си — каза Ръсел. — И все пак нас ни свързва Боб...

— Той имаше наистина най-невероятни приятели — каза Пиер.

Рут заговори с приятен нисък глас:

— Чувала съм много за него от покойния си брат, но лично никога не съм го виждала...

Елица се обърна към нея.

— Господин Ръсел ме уведоми, че бихте могли да ми съобщите някои интересни факти и впечатления на брат ви...

Рут хвана леко Елица за лакътя.

— Ще ни извините за малко...

Тя я поведе към края на фойето, за да разговарят по-свободно. На няколко крачки от тях застана горилата.

На свой ред Ръсел каза:

— Господин Роже, може ли да ми отделите две минути?

Пиер кимна и двамата също отидоха настрана.

Сега Елица неволно се загледа в жената пред себе си. Изразът на лицето ѝ сигурно беше издал негласното възхищение, което изпитваше, защото Рут Ръсел отново докосна лакътя ѝ.

— Дълго мислих как да ви кажа, но реших, че трябва направо...
— започна тя.

— Моля ви...

— Чула съм, че славяните са гостоприемни, но на Запад не е така...

— Приятелите ми биха се обидили от такива думи.

Рут не отговори веднага.

— Все пак — каза тя накрая, — бихте ли приели една сума от мене и мъжа ми?

— За плащане на услугата, която на времето е направил баща ми?!

— Не исках да ви обидя.

— Но вие го направихте вече! Какво ви дава повод да мислите, че се нуждая от пари?

— Майка ви. Може би майка ви няма толкова големи скрупули?

Елица беше изумена.

— Майка ми?!

— Предполагам, че ви е казала за нашата среща...

— Майка ми умря, когато бях на четири години.

— Може би баща ви се е оженил втори път?

— Баща ми не се е женил втори път! И кога е идвала при вас „майка ми“?

— На три пъти. Последният беше преди две години.

— По какъв повод?

— Бе много изпаднала и ми поиска пари.

— Как изглеждаше?

— Голяма, едра... с гуша, гласът ѝ почти мъжки...

— Знаете ли нещо повече?

— Не.

— Адресът?

— Не ми го каза.

— Благодаря — каза Елица. — Това ли искахте да ми разкажете?

— Да. Странно ми беше, че сте дошли от България... — Рут се запъна. — Ако жената, която се представи за ваша майка, живее в Брюксел, то съвсем е непонятно...

— Говорете, моля ви...

— Освен това в нея имаше нещо... грубо.

— Защото ви поиска пари ли?

— Не. Това, което Боб е направил за всички нас, с пари не се купува!...

Гонгът удари. Във фойето бяха останали само приятелите на Боб и Ръсел. Той бързо отиде при двете.

— Моля ви, започва...

Рут подаде ръка на Елица.

— Много се радвам, че ви видях, и ще ми бъде драго, ако ми гостувате...

Ръсел взе жена си подръка и двамата се насочиха към залата. Останалите ги последваха. Елица беше развълнувана, но се овладя и шепнешком попита Пиер:

— Как мина?

— Не знам... А при тебе?

— И аз не знам...

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Двете излязоха от къщи още рано сутринта. Ивон караше намръщено колата. Взеха шосето за Ватерло. То минаваше през мрачна вековна гора. Елица се безпокоеше за предстоящата езда. Нямаше екип, но Ивон също беше по рокля, с високи токове и това я успокои. После се отклониха по друго шосе и минаха през някакво селище, което в Белгия изглежда малко градче. Елица се любуваше на неговите къщички, всяка според вкуса на собственика — чисти, спретнати, боядисани най-разнообразно, приличащи на илюстрация от Андерсенова приказка. Спряха пред някаква огромна едноетажна постройка, прилична на хангар, със стъклен покрив. Върху него пишеше „Сарма“ — името на голямо обединение на магазини, предимно за облекло. Ивон паркира стария ситроен и двете влязоха. Дрехите бяха подредени в дълги редици на закачалки. Избраха си по едни дънки с тесни крачоли, по една риза на карета и малки ботушки, стигащи над глезена. Платиха и излязоха. Ивон не обичаше да пазарува и през цялото време не проговориха нито дума. Подкараха обратно към едно поле.

В далечината се белееха къщите на някакво селище. Вляво се издигаше високата пирамида на паметника при Ватерло, изграден от гюлетата, употребени в прочутата битка. Полето бе хълмисто, осеяно със стада крави. Пътят стана тесен. Те се отклониха по един друг, където на стрелката пишеше „Шосе дьо Шато“. Пътят изведнъж свърши и те влязоха през желязна порта в обширен двор. В дъното, между дърветата на занемарения парк, се виждаше двуетажна сграда, цялата от камъни. Повечето от прозорците имаха дървени капаци. Никой не ги посрещна.

— Предполагам, че замъкът е именно тази съборетина... — каза Ивон. — А сега да потърсим собственика!...

На времето, изглежда, тук е имало типично френски геометричен парк, но сега растяха трева и бурени. Заобиколиха постройката. Зад нея се ширна равна поляна. В дъното ѝ се издигаше едноетажно здание

на широка площ, далеч по-модерно и поддържано от „замъка“. Пасяха коне и до тях разговаряха двама мъже. Ван ден Боом посрещна двете си гостенки. Беше в обикновен ездитен костюм и ботуши. Запозна ги с възрастния човек — коняря. Личеше, че между двамата мъже съществува уважение. Той ги заведе в една стаичка със седла и юзди, където двете се преоблякоха. Ван ден Боом с усмивка изгледа новия им тоалет. Двамата с коняря помогнаха на жените да се качат на конете. Яздеха по мъжки. Кобилата на Елица беше кротка и стоеше през цялото време, без да мърда. Така че тя въздъхна с облекчение. Стариият коняр ѝ даде няколко напътствия и после ѝ подаде юздите. Кобилата спокойно тръгна в кръг. Елица наблюдаваше какво става при другата кобила.

— Роберт, не я пускай, за бога! — извика Ивон.

— Стисни я с крака и опъни юздите!

— Но това е звяр, Роберт...

— Е, чак пък звяр...

— Как се казва?

— Ивон! — засмя се той и пусна юздите.

И тази кобила бе съвсем кротка. Двете тръгнаха една до друга. След малко ги настигна Ван ден Боом, възседнал жребец. В ездитно облекло и с разгърдена риза той се стори на Елица много хубав и мъжествен.

Ван ден Боом отбеляза:

— Елица язди по-добре... А ти, Ивон, не се накланяй! Не прави нищо! Конете са извънредно умни животни. Те ще ви пазят. Сега няма пеперуди и не е опасно...

— Защо пеперуди? — каза Ивон.

— Защото конете се плашат, когато нещо мине пред очите им. И запомнете: ако сте спокойни, ще се научите да яздите.

— Предпочитам да отвикна...

— А аз — не, плуването и ездата не се забравят!

Елица ги погледна. Тя очакваше, че отново ще почнат да се заяждат помежду си. Хубава двойка би излязла от тях... А и присъствието на жена в този занемарен кът би направило всичко по-красиво и спокойно...

— Роберт, нали сега само вие, аристократите, яздите коне? — каза Ивон.

— Имаш право. Революциите ни взеха замъците, лишиха ни от титлите, но в замяна на това ни оставиха конете. Понякога си мисля какво ли биха правили горките коне без нас!... Но заедно с тях полака-лека изчезваме и ние, така наречените аристократи...

— Съжаляваш ли?

— За какво, Ивон?...

Все така спокойно тримата навлязоха в гората. Но на Ивон не ѝ се мълчеше:

— Роберт, ти защо стана офицер?

— Не знам. Не съм мислил. Сигурно защото не виждах друго подходящо занятие за себе си.

— Но ти толкова обичаш музиката и свириш доста прилично на пиано...

— Говори, говори, Ивон... Няма да можеш да ме обидиш.

— И си нежен като момиче... тоест беше... Сега остаря.

— Благодаря, Ивон, може би не съм бил чак толкова женствен...

— Роберт, ти убивал ли си човек? — попита неочаквано Елица.

След кратка пауза Ван ден Боом каза объркано:

— Как да съм убивал?

— Изобщо.

— Изглежда, сте се наговорили да ми задавате неудобни въпроси. Вероятно. При десанта в Диеп имах лека картечница.

— Не в сражение, а така: убил си човек и знаеш, че си го убил?

— Да, Елица.

— И си го видял, след като си го убил?

— Да.

— Кой беше?

— Есесовецът Шобер. И го зарових тук, наблизко в тази гора.

Двете неволно погледнаха наоколо.

— А съжаляваш ли?

— Не. Той беше дясната ръка на Хок и вършеше черната работа. Хвърлял е затворниците в казани с вряща вода; други е карал да плуват в ледения ров, докато се удавят. Особено е мразел интелектуалците, наричал ги интелектуални мърши.

— Изобщо, едно мило човечество! — каза Ивон.

— Скъпа приятелко, да оставиш виновния ненаказан, значи да му дадеш право!

— И все пак жалко, че сме заварили света такъв!

После дълго мълчаха и Елица се питаше къде ли в тази гора е заровен Шобер... Пръв наруши тишината Ван ден Боом.

— Твърде много немци се мотаят напоследък около вас...

Двете не отговориха.

— По следите на Хок ли сте?

— Не зная, Роберт — каза Ивон.

— Тази сутрин са прекратили процеса срещу Пиер. Сега той е с развързани ръце по отношение на Хок...

След като излязоха от гората, конете поеха направо през полето. В далечината се забелязваха ниски постройки и зад тях се извисяваше камбанария с кръст.

— А ето и манастира... — каза Ван ден Боом.

Сега те вървяха покрай някакъв канал, обрасъл с трева. Мъглата се вдигаше. Миришеше на влажна земя и дим от изгорели листа. Но когато приближиха манастира, Елица видя, че не е съвсем малък, както изглеждаше отдалече. Висока тухлена ограда го заобикаляше отвсякъде. Те спряха пред голямата желязна порта. Ван ден Боом им помогна да слязат от конете. Елица не можеше да стъпва. Бедрата особено силно я боляха. Изглежда, че докато бе яздила, инстинктивно бе стискала хълбоците на кобилата с колене. Ивон не беше по-добре. Но не се издадоха. Ван ден Боом върза конете за дърветата.

После отиде към вратата и позвъни. След миг се появи възрастна монахиня. Той кимна с глава и каза:

— Сестра Шантал ни очаква...

— Сестра Шантал очаква само една жена, а не трима души...

Ван ден Боом се обърна към Елица.

— Ще трябва да отидеш сама... Тук е по-трудно да влезеш, отколкото в министерството на войната. Иди, Елица. Ние ще те чакаме тук на открито...

Монахинята отвори не цялата порта, а една малка вратичка. Елица тръгна след нея. Дворът беше обширен. Имаше канал, басейн и шадраван. Не се мяркаше никой. Влязоха в ниското здание. Минаха по един коридор. Всичко блестеше от чистота. Подът бе намазан с восък и лъснат. Една особена миризма на тамян и нещо друго засилваше черковната атмосфера. После сестрата отвори една врата, изчака Елица да премине и я затвори след нея. Тя се озова в стая, скромно

мебелирана с два стола и дървена масичка с ваза с цветя. На единия стол седеше доста възрастна монахиня. Видя ѝ се малка, валчеста и приветлива. Бледото ѝ лице бе удивително пощадено от бръчки въпреки натрупаните години. Когато Елица влезе, тя стана. В ръка държеше броеница. Старата жена я изчака да се приближи. Елица се наведе и целуна ръката ѝ. Даже не се замисли. Така постъпваше в католическия френски пансион „Сен Жозеф“ в София, където учеше, след като се завърна в България. Обстановката също не я порази, нито учуди.

— Добър ден, сестро Шантал...

— Знаете ли, аз чаках този ден... Колкото и време да минаваше, аз бях сигурна, че ще ви видя, докато съм жива!...

Гласът ѝ не беше старчески, а мек, леко напевен и ясен като на малко момиче. Говореше сдържано, но с топлота. Синьо-зелените ѝ очи бяха запазили цвета си въпреки възрастта и гледаха Елица доброжелателно.

— Разказвах ми много за вас... Вие сте познавали баща ми...

— Да. Мисля, че такива хора вече не се раждат... Седнете, моля ви...

Елица се настани на отсрещния твърд дървен стол.

— Понякога тук се криеше и Ван ден Боом. Той го доведе при мене. Благодарение на Боб ние, католиците в този край, се свързахме със съпротивата.

Елица продължаваше мълчаливо да слуша.

— Това сигурно ви учудва?

— Не, но...

— Баща ви беше много толерантен човек. За него бе достатъчно да си честен. И затова всички искаха да работят с Боб...

Елица кимна с глава в знак на разбиране.

— Аз ви познавам... — усмихна се сестрата.

— Мене?!

— Аз ви познавам от една снимка, която бяхте пратили на Боб от България. Едно момиченце с тъмна кадифена барета и бяла якичка се усмихва на баща си... Боб често ми я показваше.

Изведнъж монахинята стана и каза:

— Последвайте ме, мое дете...

Сестрата тръгна по коридора. „Няма старческа походка“ — забеляза Елица. Вървеше изправена с отмерена, тиха стъпка. Сигурно на времето е била живо и очарователно момиче... Какво ли я е довело тук, в тоя манастир? Обич към бога или житейска неволя?...

Те излязоха в двора зад зданието. Встрани се виждаше черквата. Камбанен звън огласи местността. После се насочиха към една голяма двуетажна модерна сграда. Отвори им мъж в бели дрехи на санитар. Водени от него, те минаха по един коридор и се озоваха в голяма светла зала. Едната стена беше цялата в прозорци. Но всички имаха железни решетки. Двете врати отстрани също представляваха решетки. В залата бяха разположени няколко статива за рисуване. Пред тях стояха трима мъже и една жена. Те рисуваха. Един мъж в бяла престилка се разхождаше и от време на време разсеяно ги гледаше. Бяха облечени в обикновени дрехи. Лицата им изглеждаха странни. Единият мъж имаше чести тикове на лицето. Другият непрекъснато си шепнеше нещо, докато рисуваше, а третият изведнъж седна на пода и се загледа неподвижно в сестра Шантал. Жената бе с гръб и непрекъснато вземаше боя от палитрата, нанасяше я на платното. Повечето рисунки върху стативите бяха с ярки цветове и поразяваха със своята странна смесица от пейзажи и лица на хора. От картините лъхаше някакъв болезнен примитивизъм. Изведнъж в тишината някъде отдалече се разнесе проточен мъжки вой, като на ранено животно. Воят се усили. Тези, които рисуваха, станаха неспокойни. Тоя с тиковите почна бързо да си мести главата, а седналият се разплака. Мъжът с бялата престилка се придвижи и го погали по главата. Той се укроти. Жената пред статива сякаш не чуваше нищо и продължаваше да рисува. Другият мъж — също. Елица тревожно погледна сестра Шантал. Тя ѝ хвана ръката и я поведе към ъгъла на един от прозорците.

— Не се безпокойте. Вероятно някой се събужда от електрошока. Но тия болни са кротки. В момента имат занимание по рисуване.

— Сега това ли се счита за модерно лечение?

— Модерно, защото е различно — каза сестра Шантал.

— Не знаех, че католическите манастири са едновременно и клиники за душевно болни.

— Това е така още от създаването на католическата църква.

— И вие сте си посветили живота на тях?

— Нима е по-добре да гледаш нормални? Лудите са деца. Те имат нужда от грижа като децата. Но светът не ги ще. Тогава идват при нас. За нас те са хора, както всички, само че са нещастни. Бог е сложил на челата им печата на страданието и те са негови избраници.

— Спомням си, че някога и пред нашите черкви седяха да просят сакати и луди...

— Няма нищо чудно. Религията се грижи за всички, които не са нужни на света.

— Странно определение на религията...

— По-скоро е странен светът, който е устроен по тоя начин.

— Може би светът трябва да се промени?...

Сестра Шантал я погледна. В израза ѝ имаше благост, но и насмешка.

— За да промениш света, трябва да знаеш какво представлява той. А ние само живеем в него и не знаем откъде е дошъл и накъде отива. Как тогава ще го променим?

— Според вас трябва да го оставим такъв, какъвто е, без да действваме?

Разговорът засягаше някои мисли на Елица, които тревожеха ума ѝ, откакто се помнеше...

— Това е друго — каза сестра Шантал. — Светът няма да променим, но срещу злото в него ще действваме. Може би затова участвувах в бойната група на Боб... Затова и ви извиках днес тука, за да извърша нещо, също противно на това, което считат за правила на религията...

Сестрата отново я погледна в очите и дълго стоя така, сякаш я изучаваше. Лицето ѝ доби строг, почти суров изглед. Сега тя хвана Елица за ръка и я поведе към стативите. Тя се обърна към мъжа в бяло, който надзираваше лудите.

— Жан...

— Да, сестро.

— Как е днес Симон?

— Днес е съвсем тиха.

Жената пред статива се обърна към двете. Беше стройна, извънредно слаба с бакъреночервеникави коси. Кожата на лицето ѝ бе гладка, прилепнала към костите. Само бръчките около очите ѝ издаваха, че не е млада. Беше облечена с пуловер и пола. Краката ѝ

бяха стройни. Имаше дълги пръсти на ръцете, изцапани от боите. Особено впечатление правеха очите ѝ — големи, светлокафяви, широко отворени, сякаш очакваха нещо да се случи...

Елица и сестра Шантал се приближиха към нея. Елица тихо пошепна:

— Тя никак не изглежда луда... Вижте колко е хубава и млада!

— Това е едно предимство на лудите. Понякога те се запазват млади с години.

Жената втренчено гледаше Елица, без да си отмести погледа.

— От какво е болна?

— Има ли значение диагнозата? Тя представлява интерес по-скоро за лекарите.

— Извинете...

Монахинята се обърна към жената.

— Симон, какво рисуваш днес?

Лудата се отмести настрани и даде възможност на двете да видят рисунката ѝ.

— Пак разпятието... А кой е на кръста?

— Не знам...

— Симон, дошли са ти гости! Няма ли да ги поздравиш?

Симон мълчеше.

— Ти днес не искаш да говориш?

Елица с интерес разглеждаше разпятието. Особено лицето на разпнатия. То ѝ беше познато. После каза, без да мисли:

— Но това е... Боже мой!

— Не говорете! — заповяда ѝ сестрата. — Слушай, Симон, този на кръста кой е, как се казва?

Жената се усмихна.

— Това е Боб!

— Кой е този Боб?

— Не знам.

— Симон, помниш ли Боб?

Симон се приближи към Елица и я посочи с пръст.

— Ето Боб!... Това е Боб!...

Елица стоеше като вцепенена.

— Симон, слушай внимателно... Боб, който беше ранен в ръката... Боб с къдравите руси коси...

— Няма Боб, няма никой! Боб го няма!

Тя почна да плаче. Но вместо плачът ѝ да трогне сестра Шантал, едно упорито изражение се яви на лицето ѝ.

— Къде е Боб?

— Той си отиде, той няма да се върне... — хленчеше лудата.

— Защо няма да се върне?

— Боб умря. Боб го убиха. Аз обичах Боб. Той пееше, ей така...

Жената почна да пее.

— Симон, ти знаеш ли кой предаде Боб на немците?

— Аз не знам, не знам... Не съм предала Боб! Не съм!...

Сега жената цялата се затресе в ридания. Тоя с тиковете отново си хвана главата, а другият внезапно се разплака, хвана ръката на сестра Шантал и поиска да се скрие зад нея. Санитарят се мъчеше да го успокои. Вратата се отвори и влезе мъж на средна възраст с бяла престилка. Той се обърна към санитаря и не погледна към жените.

— Жан!

— Да, доктор Тейс.

— Заведете веднага болните по стаите!

Жан хвана тоя с тиковете и плачещия и ги поведе като деца. Третият луд сам тръгна след тях. Доктор Тейс отиде към Симон и почна да гали косите ѝ. Тя се мъчеше да скрие главата си в неговите гърди. Санитарят отново се върна.

— Хайде, Симон... Няма нищо страшно... Върви...

Санитарят поведе за ръка плачещата Симон.

— Сестро Шантал!

— Да, доктор Тейс.

— Какво правите тук и какви са тия външни лица!

— Нищо, доктор Тейс.

— Забранявам ви да влизате повече в това отделение без мое разрешение!

— Повече няма да ми е нужно, доктор Тейс...

На вратата се показва Жан.

— Доктор Тейс, Симон получи припадък...

Двамата се завтекоха по коридора. Някъде отдалеч се понесоха писъците на Симон.

— Това е ужасно... — каза Елица.

— Беше необходимо.

— Чакам вашите обяснения, сестро Шантал...

— Да излезем!...

На двора старата жена спря под едно дърво и уморено каза:

— Нищо особено повече нямам какво да прибавя. Искях да чуете това, което и аз някога узнах от Симон. Мисля, че направих нещо против съвестта си, защото лудите са любимите чада на бога.

— Защо досега мълчахте?

— Нима беше необходимо да разгласявам? Освен това един луд може да говори различни неща... Когато Ван ден Боом ме уведоми, че сте пристигнали, реших да кажа само на вас, което знаех. Но едно ви моля, не се спирайте само на тия доказателства. Грях е да подозираме невинни хора, а и няма нищо по-мъчително от недоказани подозрения.

— Бъдете спокойна. Как е второто име на болната?

— Марсел. Симон Марсел.

— Благодаря за всичко, сестро.

— И още нещо. Тя има майка. Идва често да я посещава. Обича я трогателно.

— Какво общо има майка й тук?

— Не знам... Но за всеки случай ви казвам, за да не се изненадате, ако научите. Майка й се казва Франсоаз Марсел.

Внезапно някакво просветление като мълния проряза съзнанието на Елица и тя каза:

— Една едра жена с груб глас, почти мъжки...

— Вие я познавате?!

— Знаете ли къде живее?

— В Брюксел.

— Адресът й?

— Не знам.

— Жалко...

— Но имам телефонния й номер. Дала ми го е, ако нещо се случи със Симон да й обадя.

Тя извади от ръкава си едно сгънато бяло листче и й го подаде.

— Благодаря, сестро Шантал.

— Сбогом... Тук ще се разделим. Знаете пътя, нали?

— Може би ще се срещнем пак...

— Едва ли... Аз съм стара, а дали хората, след като умрат, се срещат някъде?... Но ако срещна Боб горе... ще мога да му кажа, че

съм изпълнила дълга си.

— Сбогом, сестро...

Монахинята даже не я погледна. Тя пресече двора със своята отмерена тиха стъпка и влезе в отсрещната манастирска постройка. Камбаните удариха. Звънът им отекна из цялото поле. От черквата, две по две, започнаха да излизат сестрите след службата...

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

Елица бе отново сама в хола и преглеждаше вестниците. Чакаше да се върне Ивон. Но чак когато навън стана тъмно и запалиха лампите, тя пристигна. Както винаги влезе стремително, захвърли палтото в ръцете на Анжелика, а чантата върху канапето.

— И цял ден никой ли не ни е потърсил?

— Никой — отговори Анжелика.

— А Пиер?

— Господин Роже също не се е обаждал. Не ви е търсил и елегантният господин Ван ден Боом с побелелите коси...

— Ако искаш да знаеш, този господин беше почти цял ден с нас! Ох, всичко ме боли...

— Ивон — каза Елица, — повече не издържам...

— Какво искаш да правиш, мила?

— Чаках те да позвъня на Франсоаз Марсел в твое присъствие!

— Нали се разбрахме, нека първо да поговорим с Пиер...

— Не мога да чакам до утре!

Лицето на Елица бе изпънато от напрежение и побледняло. Тя извади листчето и отиде при телефона. Поколеба се миг, а после решително вдигна слушалката. Чу сигнала и завъртя номера. Обади се ленив, пресипнал глас, който можеше да е женски или мъжки.

— Кой е?

Елица леко се изкашля от вълнение и попита с най-хубавия си френски акцент:

— Мадам Франсоаз Марсел?

— На телефона.

— Обажда се Елица, аз съм дъщеря на Боян Комитов.

Кратка пауза.

— Е... и какво?

— Не го ли познавате?

— Не.

— А Боб познавате ли?

— Я не си играйте с телефона!
— И може би не познавате Ръсел?
— Не.
— И не сте взимали пари от госпожа Рут Ръсел?
— Моя работа е от кого вземам пари!
— Слушайте! Пристигнала съм, за да се срещна с всички приятели на Боб...

— Не съм никаква приятелка на Боб и няма какво да разправам!
Телефонът тракна. Ивон беше застанала зад Елица.

— Я върти пак!

Елица отново набра номера.

— Ало... ало...

След кратко мълчание се обади същият дрезгав глас.

— Пак ли сте вие?

Елица изрече на един дъх:

— Отседнала съм при Ивон Десген. Телефон 990011. Госпожа Марсел, искам да се срещна с вас...

— Аз пък не искам!

— Значи познавате Боб!

— Ще се оплача, че ме шантажирате по телефона!

Елица се обърна към Ивон:

— Пак затвори...

Ивон са ядоса.

— Искаш ли аз да се обадя?!

Елица отрицателно поклати глава. В този момент навън се позвъни. След малко влезе Пиер заедно с Карл Бьок. Пиер беше възбуден. Накара двете жени да разкажат всичко, каквото им се бе случило през деня. Елица смяташе, че посещението при Симон ще го заинтригува, че не напразно Ван ден Боом я свърза със сестра Шантал. За нейно учудване той не произнесе никакво мнение, не направи никаква забележка и тя остана с впечатление, че изобщо не обърна внимание на разказа ѝ. Карл Бьок седеше до камината и не се вмесваше в разговора. Всички дотолкова свикнаха с безмълвното му присъствие, че го приемаха вече като част от мебелировката. Накрая Пиер неочаквано заяви:

— Изпратих телеграма до Ковалски във Варшава. От неговия отговор много зависи нашата акция...

— Какво имаш предвид? — попита Ивон.
Той се усмихна.
— Тайна...
— А не е ли по-добре да потърсим помощта и на Ван ден Боом — каза Елица. — Той е много умен...
— Все още не ми е нужен. Може би ще ми потрябва по-нататък... Но ти не бива да си толкова неспокойна!...
— Искам пак да се обадя на тази жена...
— Какво се церемониш с тази мръсница! — каза Ивон.
Елица завъртя телефонния номер.
— Аз съм!
Чу се въздишка, а после грубият глас:
— Нямам работа с вас и не желая да ви познавам!
— Не затваряйте, иначе ще поискам съдействие от приятелите на Боб! Ще стане по-неприятно за вас!...
— На колко сте години?
— На трийсет.
— Аз съм на шестдесет и пет. Това говори ли ви нещо?
— Не!
— Би трябвало да ви говори. Например, че от нищо не ме е страх и никога в живота си не съм се плашила!
— Може би не познавате и Симон? Симон Марсел?
— Какво Симон?... Забранявам ви да...
Този път Елица хлопна слушалката.
— Хвана ли се? — попита Ивон.
— Не знам...
Телефонът извънтя. Ивон вдигна слушалката, но я подаде на Елица.
— Ало... Как ви беше името? — чу тя дрезгавия глас.
— Елица.
— Какво е станало със Симон?
— Нищо.
Елица пак затвори телефона. Сега на свой ред непознатата жена упорствуваше. Апаратът не спираше да дрънчи.
— Ивон, кажи й, че ме няма...
Тя кимна с глава и се обади:
— Няма я, излезе. Позвънете след...?

— След половин час — прошепна Елица.

— След половин час! — повтори Ивон и затвори телефона.

— Този път наистина се хвана! — каза Елица.

В хола настъпи тягостна тишина. Карл Бьок си държеше главата с две ръце.

— Карл, какво ти е? — попита Ивон.

— Пак старата болка...

— Искаш ли да си полегнеш в спалнята?

— Не... По-добре е да се прибера... Ако ми стане съвсем зле, ще ви потърся...

Ивон извика Анжелика. Карл стана, като си търкаше слепоочията. Тя го хвана подръка и го изведе. Тримата останаха в хола. Този път Ивон придърпа триетажната количка с бутилките, която стоеше настрана. Тя измъкна шише уиски и го постави с три чаши на масата. Наля първо на Пиер, но за разлика от друг път той не посегна към чашата.

— Ще ми кажеш ли кого подозираш? — попита Ивон.

— Не, не съм сигурен... Когато пристигне отговорът на Ковалски, ще знам повече.

В този момент телефонът отново иззвъня. Ивон бързо прошепна на Елица.

— Непременно говори!

Елица пое слушалката.

— Искам да се срещна с вас... — уморено изрече дрезгавият глас.

— Кога?

— Да речем, утре вечер...

Елица не отговаряше. Ивон прошепна:

— Иди непременно!

След кратка пауза гласът попита:

— Какво сте направили на Симон?

— Нищо. Къде искате да се срещнем?

— Най-добре в бистро „Етоал“, до моста на „Шосе дьо Лувен“...

Утре в осем часа вечерта.

— Нямам нищо против!

Елица бавно положи слушалката и седна във фотьойла. Тримата мълчаха. Пиер наля уиски в нейната чаша и ѝ я поднесе.

— Пийни, ще се ободриш...

Около полунощ Пиер Роже слезе от метрото на предпоследната спирка „Делта“ заедно с още двама пътници. Той морно изкачи стъпалата. Когато излезе на улицата, нямаше никой. Вдигна яката на шлифера си и тръгна по тротоара. Гъста мъгла се стелеше навсякъде. Отсреща му се появиха фарове на кола, насочени право към него. Осветената мъгла стана млечнобяла. Той се отклони навътре, за да не върви по края на тротоара. После чу шума на мотора съвсем близо. Светлината се усили. В същия миг Пиер разбра, че тя търсеше него. Опита се да отскочи. Светлината блесна ярко и после настъпи мрак.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Още рано сутринта Елица седеше пред чашата кафе и гледаше унило навън... В мъглата личаха само силуетите на отсрещните сгради. От прозорците им едва блещукаха негасените лампи. Ивон нервно се разхождаше. В антрето се изтропа, после вратата широко се отвори и в хола нахлу Ван ден Боом, следван от Анжелика. Имаше вид на човек, който изобщо не е спал. Шлиферът му бе измачкан. Под очите му се бяха очертали торбички и големи сини кръгове. Лицето му бе силно разстроено.

— Простете, че така влизам... Сами ли сме?

— Анжелика, излез!

— Искам спокойно да приемете това, което ще ви кажа...

— Какво се е случило?!

— Пиер е убит.

— Господи!

Капка кръв не остана по лицето на Ивон. То побеля като платно. Елица се изправи онемяла.

— След полунощ... като е излязъл от спирка „Делта“ на метрото за към дома...

— Кой го е застрелял?!

— В днешно време не винаги е необходимо да се стреля, Ивон... Сгазен е от кола, а колата е изчезнала...

— Хок го е убил! — каза твърдо Елица.

— Ако знаех фактите, които сега зная, нямаше да позволя да се случи това с Пиер...

Ван ден Боом се стовари във фотьойла.

— Ръсел съгласен ли е да ни сътрудничи?

— Не — отговори Елица.

Навън се позвъни. Влезе Карл Бьок. Беше посърнал. Той подаде на Ван ден Боом вестниците.

— Роже е убит при катастрофа...

Ивон механично го хвана подръка и му помогна да седне в един от фотьойлите.

— Считате ли, че това е нещастен случай? — тихо попита Карл.

— Това е убийство! И този, който го е убил, ще плати за това лично на мене!... — каза Ван ден Боом.

В хола настъпи мъчителна тишина. Чуваше се учестеното дишане на Ивон, която се мъчеше да не се разридае.

— Приятели — каза Карл Бьок. — Имам да ви съобщя още нещо... твърде важно... Току-що получих потвърждение от Виена... Франкелщайн е бившият секретар на Хок.

— Откога го подозирате? — попита Ван ден Боом.

— Откакто го видях в Бреендонк, но трябваше потвърждение. Ето и снимката, която получих...

— Това ми беше известно...

— Съжалявам... Смятах, че новината ще ви бъде от полза...

— Много късно... Пък и срещу Франкелщайн няма обвинение. Той е равноправен гражданин на Федералната република, журналист, не е даван и под съд, въобще защитен от всички страни!...

— Считате ли, че той може да изтегли авоарите? И може би напразно търсим Хок, а докато сме по фалшива следа, Франкелщайн ще си свърши работата? — каза Карл.

— Не изключвам и такава възможност!

— Какво смяташ да предприемеш Роберт? — попита Ивон.

— Каквото и да предприема, от вас искам да не се бъркате!

— А Ръсел? — попита Карл.

— Ще минем и без него! Моля ви двете да не излизате от къщи... Дръжте телефона свободен! Аз ще ви се обаждам. А сега да тръгвам...

Ван ден Боом стана.

— Роберт, аз ще дойда с теб! — каза Ивон.

— Моля те, недей!

— Излишно е да ме молиш, ще дойда!

Ван ден Боом я погледна. Лицето ѝ бе добило упорит и неотстъпчив вид. Той я познаваше достатъчно, за да не ѝ противоречи повече.

— Добре. Елица, ти поне остани.

Карл също се надигна да си ходи. Тримата излязоха. Елица остана сама. Отвори капака на рояла и натисна един клавиш. Звукът я

накара да трепне. Затвори капака. Мисълта за трагичната смърт на Пиер силно я гнетеше. Сега тя застана механично пред фонотеката на Ивон и започна да разглежда една по една плочите. Сбирката представляваше цяла музикална енциклопедия. Минаха два часа и никой не се обаждаше. Когато телефонът иззвъня, това прозвуча като изстрел за опънатите нерви на Елица. Тя изтича и вдигна слушалката. Беше Рут Ръсел. Гласът ѝ бе приглушен, но топъл. Говореше бавно и напевно.

— Възможно ли ви е да се срещнем?

— Сама съм, приятелите ми ги няма.

— Още по-добре.

— Научихте ли за Пиер Роже?

— Това ме накара да ви се обадя.

— Удобно ли ще бъде вие да дойдете тук?

— Не. Квартирата може да е под наблюдение.

— Толкова ли е важно това, което имате да ми кажете?

— Толкова важно, че не мога да ви го съобщя по телефона, нито да дойда при вас.

— Добре, тогава къде?

— В Централните гробища. Тук има един паметник на разстреляни белгийски патриоти от Първата световна война. Намира се на главната алея. Ще ви чакам след един час.

Слушалката изтрака. Елица изтича в коридора. Бързо навлече шлифера си.

— Госпожо, къде? — попита Анжелика с тревога.

Но тя не ѝ отговори, а затвори вратата след себе си. Веднага намери такси и сега в мъглата бавно си пробиваха път. Наоколо хорът от клаксоните не млъкваше. Стигнаха гробището... Елица плати и слезе на тротоара. Наоколо имаше само цветарски магазини. Част от цветята бяха изложени навън въпреки студа. Тя мина през арковидната порта на гробището. През мъглата личаха вековните дървета и паметниците. Тръгна по пясъчната алея, която почваше от портала, и скоро разбра, че е на определеното място. Това беше скулптура, която впечатляваше и човек не можеше да я отмине. Единадесет мъже, изправени направо върху тревата, очакваха последния изстрел. Позите бяха най-разнообразни, израженията на лицата също. Ръцете бяха вързани отзад, но раменете подсказваха напрежението, което владееше

тези фигури. Убийците ги нямаше, но тяхното присъствие се чувствуваше. Долу, пред групата, се намираще мраморната плоча с имената на разстреляните. Тези потъмнели бронзови статуи изглеждаха в мъглата като действителни. Елица дълго гледа скулптурата. После я заобиколи и зачака. Нямаше никой. Стори ѝ се, че чу стъпки. Ослуша се... „Не, това са падащи листа“ — си каза тя. И тогава се появи онова вледеняващо чувство, че не е сама, че някой ходи зад нея, именно зад нея... Такова каквото някога изпитваше малко преди да бъде арестувана. Обърна се. Едно листо от дървото прощумя и настъпи тишина. Тя усещаше как страхът започва да я сковава. Потръпна и тогава бързо се върна по алеята. Чак когато стигна малкото площадче с цветарските магазинчета, взе да се успокоява. Тук имаше хора...

Черният бентли на Ръсел спря пред нея. Излезе Рут, следвана от шофьора и едрият мъж горила, който винаги я придружаваше. Двете тръгнаха напред. Спряха пред паметника на разстреляните. Мъжете останаха някъде назад.

— Аз ви слушам, госпожо Ръсел...

— Днес авоарите ще бъдат предадени на лицето, което ще представи шифъра.

— А това лице обади ли се?

Рут кимна с глава. Елица я погледна. Беше още по-изящна в коженото палто.

— Господин Ръсел значи отказва да сътрудничи...

— Да.

— Без него нищо не можем да направим...

— Искам да ме разберете правилно. Моят мъж бе заплашен с убийство. Той има най-добрите юридически съветници в тази страна. Всички, без изключение, дадоха своето становище. Те смятат, че заплахата е напълно реална и ще бъде изпълнена.

— Дори ако уведомите полицията?

— Може би е получил същия съвет и от нашите висши полицейски служители... Никак не го изключвам. Защото не може да се счита за престъпление вземането на авоари от лице, което представи шифъра. Всичко е законно.

— А ще може ли сам да ги носи?

Рут неволно се усмихна на наивността на Елица.

— Да. Това са преди всичко ценни книжа, акции от солидни предприятия и държавни бонове, които може да се поместят в едно куфарче. Така че мъжът ми юридически е длъжен да запази банковата тайна и да предаде авоарите срещу шифъра на лицето, което и да е то!...

— В колко часа ще дойде въпросният човек?

— Към края на работното време, но може да е определил този час за заблуда и да отиде много по-рано или много по-късно...

— Благодаря ви, госпожо Ръсел.

— Нямах право така да постъпя срещу мъжа си. Той никога не ме е лъгал...

— А защо го направихте, ако смея да попитам?...

— Заради паметта на брат ми Шарл. Никога няма да го забравя!...

Рут бързо се извърна и тръгна към изхода. Шофьорът и горилата я изчакаха да мине край тях и плътно я последваха. Елица ги загуби в мъглата. Това беше важно съобщение и трябваше да го предаде на Ван ден Боом!... Счуха ѝ се пак стъпки някъде край нея... Стъпките сякаш забързаха... Тогава тя побягна, побягна, без да мисли, обхваната от ужас. Но порталът не беше далеч. Излезе на малкия площад и задъхана, се вмъкна в първия цветарски магазин. Една любезна възрастна продавачка загрижено я изгледа.

— Какво ще обичате, мадам?

— Чаша вода... — едва каза Елица.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

Още в пет часа следобед ставаше тъмно и запалваха уличните лампи. Мъглата през този ноември почти не се вдигаше. От оголените клони на дърветата падаха капки...

До затварянето на банката оставаше още час. В хола на Ивон се бяха събрали всички. Току-що бе пристигнал и Петерс Говарт. Ван ден Боом за последен път разпределяше задачите.

— Ивон и Карл с нейната кола ще чакат пред редакцията на Дероше. Сега Франкелщайн е там. Където и да отидат, ще вървят зад тях. Аз ще паркирам моята кола пред централния вход на банката и ще наблюдавам оттам. Задният вход е свързан с офиса. Там ще бъде Петерс Говарт. Да се има предвид, че оттам минават блиндираните коли, които разнасят парите. Те нямат нищо общо със задачата, тъй като са охранявани от полицията. Елица ще остане тук и ще чака на телефона. Тя ще бъде връзката между нас.

Ван ден Боом нямаше вече тоя небрежноелегантен и изискан вид, нито подчертано вежливия начин на разговор. Сега той беше офицер и всичко у него се бе променило, особено гласът му — рязък и безкомпромисен.

— Моля, проверете оръжието си!

Ивон отвори чантата и извади един броунинг, Петерс Говарт имаше колт, голям калибър, Карл Бък само се пипна през шлифера под лявата мишница. Ван ден Боом не провери оръжието си.

— И така, успех! Да тръгваме!...

Всички излязоха наведнъж. В хола настъпи тишина. Елица се почувствува безкрайно самотна. Отиде към големия прозорец. Погледна надолу улицата. Чу шума от запалването на моторите. Колите потеглиха...

Влезе Анжелика.

— Желаете ли нещо, мадам?

— Не, Анжелика. Имате ли работа?

— Да. Но ако желаете, ще остана при вас...

— Не, не... Идете си гледайте работата...

... Старата кола на Ивон успя да намери място пред редакцията.

— Карл, чакай тук, аз ще изтичам да разбера дали Дероше и Франкелщайн са там...

Тя изчезна. Карл Бьок бръкна с дясната ръка под мишницата. Извади оттам голям армейски маузер. Дръпна предпазителя и пъхна оръжието в джоба на шлифера. Лицето му оставаше все така спокойно и безизразно. Скоро Ивон се върна.

— Горещо са. Ще чакаме...

Карл Бьок нищо не отговори.

... Петерс Говарт не беше с кола. Понеже недвижимостта беше в мъглата, той се бе приближил до задния вход на банката. Една обикновена врата за офиса в един двор и още една голяма двойна порта за автомобили отпред се изпречиха пред погледа му. Охраната не се виждаше, но той знаеше, че тя бди зад вратите. Беше сравнително тихо и се чуваше как глухо се процежда по някоя капка от клоните на дърветата и пада върху асфалта. Той вдигна яката на тъмния си балтон и стисна дръжката на оръжието в джоба.

Вак ден Боом бе отворил страничните стъкла на своето спортно порше. От позицията, която бе заел, точно срещу входа, се виждаше портиерната и портиерът. Освен него в коридора се разхождаше и човек от охраната. Последните служители на банката излязоха. Портиерът заключи входната врата от армирано стъкло, но остана в кабината. Не си отиде и човекът от охраната. Движението по булеварда бе намаляло. Бавно преминаваха колите. Минувачите като че се стопяваха в тъмносивата мъгла. Трябваше да чака. Той премести автомата си от задната седалка на скута. Беше английски автомат „Томпсън“ — малък и прибран, целият от желязо. Ван ден Боом беше готов за всичко.

... Елица скочи, когато чу приглушения звън на вратата отвън, но остана в хола. Разбра, че Анжелика е вече на входа. Не можа да чуе нищо. След малко тя се показа.

— Телеграма... — рече Анжелика и я подаде на Елица.

Тя се поколеба. Погледна адреса. Беше до Ивон за Пиер Роже. Потръпна пред мисълта, че трябва да прочете нещо до мъртъв човек. Все пак разкъса телеграмата. Вътре пишеше на френски: „Лицето не съвпада. Ковалски.“ Погледна още един път адреса на подателя. Беше изпратена от Варшава.

— Анжелика, получавали ли сте и друг път кореспонденция до господин Роже?

— Най-редовно. Веднъж той обясни на госпожица Ивон, че заради семейството му е по-удобно тя да получава част от личната му поща...

— Добре...

Анжелика излезе. Елица се озадачи. Тази телеграма не ѝ говореше нищо. Вероятно няма да говори и на другите. Тя се отнасяше само до Пиер и само той можеше да каже какво означава. Стана ѝ мъчно за него. Спомни си го пак... Така... малко небрежен... с овехтели дрехи, но с мила усмивка и такива изразителни очи!... Може би чак сега усети колко близък ѝ бе станал тоя човек и сърцето ѝ се сви, че не успя да сподели с него много неща, скъпи и за двамата. Почувствува, че може би с него ѝ само с него би могла да разговаря, както с никой друг от останалите!... Гърлото ѝ се стегна. Без да иска, изхлипа.

... В големия кабинет на Ръсел цареше тишина. Той седеше зад бюрото, подпрял главата си с две ръце, и гледаше към входната врата. Беше напрегнат. Сигналната лампичка над бюрото му светна. Бързо отвори чекмеджето и за последен път видя, че револверът е там. Остави шкафчето полуотворено и натисна копчето. Влезе секретарят. Двамата нищо не си казаха. Младият мъж само поклати отрицателно глава. Ръсел тежко стана от стола.

— Проверете още веднъж всичко! — заповяда той. — Ако някой иска да влезе в банката, ще го пуснете, както се уговорихме, и внимателно ще го претърсите за оръжие! Лично вие ще го доведете

тук, като върви през цялото време пред скритото ви дуло. В кабинета ще застанете до вратата и няма да го изпускате пито за миг.

— Все още имаме време да се обадим на полицията...

— За да изкаже съболезнования на близките ми? И запомнете: авоарите ще предам, моля да се осигури безпрепятственото излизане на лицето от банката! Ясно ли е?

— Да!

— И още нещо! Цялото злато на този свят става излишно, ако тебе и мене вече ни няма...

Секретарят излезе. Ръсел отиде към една от картините на стената. Отмести я. Там беше монтирана неговата лична каса. Отвори я, като завъртя шифъра. Извади оттам едно старо малко жълто куфарче от телешка кожа. После се върна към бюрото. Остави куфарчето в съседното чекмедже. Седна и пак зачака.

... Ивон нервно запали колата. От редакцията излязоха Дероше и Франкелщайн, който носеше куфар. Те потеглиха с един бял ситроен. Ивон тръгна след тях.

— Не се приближавайте много... — предупреди Карл Бьок.

— Ще ги изпуснем в тая проклета мъгла!...

Колата пое по широкия булевард с умерена скорост, така че не представляваше трудност за Ивон да я следва. Но за нейно учудване, вместо към банката, те се отправиха в съвсем обратна посока. Ивон ги следваше неотклонно. На два пъти мина на червено. Накрая излязоха от града. Вече нямаше съмнение, че пътуваха към летището. Ситроенът спря именно там. Двамата следени журналисти слязоха.

— Карл, иди да видиш какво правят! Аз ще чакам тук...

Скоро той се завърна.

— Седнали са в аперитива и пият уиски. По всичко личи, че Франкелщайн си заминава. Даде си куфара на багаж. Полетът е до Франкфурт. Има още един час...

... Сигналната лампичка отново светна върху бюрото на Ръсел. Той натисна бутона и вратата се отвори. Очакваше секретаря, но влезе едра жена с голямо лице, облечена в синя престилка на прислужничка.

Тя затвори вратата след себе си. Носеше прибори за почистване в едната ръка, а под мишницата на другата — голяма сгъваема домашна чанта.

— Излезте, ще почистите, като ме няма! — заповяда ѝ той и седна отново пред бюрото си.

Но тя тръгна право към него. Той се изуми от това нахалство и се вторачи в нея. Имаше бенка на лицето, дълбоки бръчки и гуша, покрита от пуловера.

— Вие чувате ли?!...

Жената спокойно му подаде един лист. На него бяха изписани цифри. Светкавично ги прочете.

Ръсел стана и объркано заекна:

— Но, нннноооо... госпожо...

С една ръка държеше револвера в полуотвореното чекмедже, но после го пусна. Лениво и безизразно жената каза с дрезгав, почти мъжки глас:

— Аз чакам...

Ръсел извади жълтото кожено куфарче от съседното чекмедже, но не ѝ го подаде. Пак погледна чистачката. Сетне го обхвана оня вечен страх, страхът от младините му, когато дойдоха немците... Този страх от смъртта, от лагерите, от това, че вече няма да го има него, Ръсел, преминал през толкова перипетии в тоя живот и най-сетне заслужено получил мир и благоденствие!... Не, той няма да проиграе в един миг всичко това!... Погледна още веднъж цифрите. Нямахте грешка. Тази жена знаеше и притежаваше шифъра. Следователно той бе длъжен като banker с име, като солиден и стриктен banker да ѝ предаде куфарчето. И той ѝ го предаде. Жената нищо не каза. Нищо не се измени по лицето ѝ. Все така безстрастно разтвори голямата сгъваема домашна чанта и сложи куфарчето в нея. Ръсел натисна бутона. Вратата се отвори. Спокойно и невъзмутимо жената напусна кабинета му, без повече да го погледне. Вратата след нея се затвори. „Не — рече си той, — няма да пропадам заради едно куфарче!“ Вдигна телефона и набра номера на портиера.

— Да, господин Ръсел.

Ръсел поддържа слушалката.

— Съобщете на секретаря ми да дойде!

Беше окончателно капитулирал. След минута сигналната лампичка на бюрото му светна. Той натисна бутона. Младият мъж се появи на вратата.

— Господин Ръсел, още няма никой...

— Всичко свърши!

— Как така?!

— Ей така!

— Какво ще ми разпоредите нататък, господин Ръсел?

— Да се прибереш вкъщи, да забравиш всичко и да спиш непробудно.

— А вие?...

— Аз ще направя същото!...

... Ван ден Боом напрегнато наблюдаваше входа на банката. Забеляза, когато секретарят на Ръсел слезе при портиера. Но нищо не се случи. Никой не отвори вратата на банката, нито влезе, нито излезе... Продължи да се вира. Видя сега две жени при портиера. Държаха прибори за чистене. Носеха върху дрехите си сини престилки с емблемата на банката. Явно бяха чистачките. Те се скриха в някаква стаичка до портиерната и след малко излязоха, облечени с палта. И двете бяха възрастни. Едната едра, почти дебела, с голямо мъжко таке на главата и носеше обикновена домашна чанта. Портиерът и охраната отвориха вратата. Двете излязоха на тротоара. Там се разделиха и хванаха в различни посоки. Те нямаха никакво значение за Ван ден Боом. Той просто механично отчиташе кой минава през входа на банката.

... Петерс Говарт беше премръзнал. Крачеше напред и назад. Изведнъж малката врата се отвори. Показа се един от охраната на банката в униформа. Той отключи гаража. Петерс застана така, че дървото да го прикрива. Позна на изхода банкера Ръсел и секретаря му. Ван ден Боом му ги бе посочил още през деня. Двамата изчакаха, докато излезе един мерцедес. Караше го личният му шофьор, когото Говарт също бе виждал. Банкерът се качи и потегли. Секретарят му бе паркирал колата си на самата улица зад банката. Той също запали

колата и тръгна. Човекът от охраната заключи гаража. После дойде ред на голямата външна порта. Чу се изщракването на ключалката и настъпи тишина. Петерс съобразяваше какво може да се е случило. Не, той не бе пропуснал нищо и никого! От банката не бе излязъл никой, който и най-малко да съответствува на лице, изнасящо авоари. Какво ли ставаше пред банката? Какво ли е станало?... Той се заслуша в тишината. Не, не бе чул изстрели. Поиска му се да изтича, макар и за миг, при Ван ден Боом, но Петерс знаеше какво е дисциплина. Той не си разреши нито за миг да напусне поста и продължи да чака, защото трябваше да чака!...

... Ивон и Карл Бьок наблюдаваха от балкона пътниците за Франкфурт. Те преминаваха паспортна проверка и тръгнаха по коридора към тунела за самолета. Дероше продължаваше да пие в аперитива. Двамата изчакаха, докато замигаха светлините и по уредбата съобщиха, че самолетът Брюксел-Франкфурт е излетял. Погледнаха се. В тоя миг Дероше излезе, спусна се по стъпалата и тръгна към паркинга. Качи се на колата и потегли. Те поеха след него.

... Телефонът в хола на Ивон иззвъня. Елица изтича към него. Чу приглушения и бавен глас на Рут:

— Авоарите са изнесени от банката. Може би знаете вече?

— Не, не знам. Сигурно ли е, че са взети?

— Не взети, а изнесени. Мъжът ми се прибра преди малко вкъщи.

— Благодаря, госпожо Ръсел.

— Много съжалявам. Довиждане.

Слушалката щракна. Елица стана съвсем неспокойна. Ако авоарите са изнесени, може би тъкмо в тоя момент се разиграва битката... С усилие овладя вълнението си и започна да обмисля какво да предприеме. Спомни си инструкцията на Ван ден Боом, че ако разбере каквото и да е във връзка с работата, да се обади на един телефон, където има специално предупреден човек. Елица завъртя номера. Чу мъжки глас.

— На телефона е Елица...

— Кой?!

— Впрочем, не е важно! Бихте ли съобщили нещо на господин Ван ден Боом?

— Да, мадам, слушам.

— Кажете му, че Рут се е обадила по телефона. Авоарите са изнесени.

— Рут се е обадила по телефона, авоарите са изнесени. Ще бъде предадено — повтори мъжът и с това разговорът приключи.

Сега Елица трябваше да чака и само да чака, без да може с нищо да повлияе на събитията. Телефонът наново иззвъня. Тя се втурна към него. Очакваше, че ще бъде някой от приятелите ѝ. Но след кратка пауза се обади този незабравим, пресипнал, почти мъжки глас на Франсоаз Марсел.

— Ало, мадам Комитова?

— На телефона!

— Познахте ли ме?

— Да, госпожо Марсел.

— Е, реших да изпълня желанието ви. Чакам ви да поговорим...

— За съжаление, госпожо, сега нямам време. Задължена съм да остана тук. Знам номера ви, когато се освободя, веднага ще се свържа с вас.

— Не съм вкъщи.

— Но нали ще се приберете?

— Слушайте, или идвайте, или вървете по дяволите!

Този тон раздразни Елица. Без да мисли, тя отвърна:

— Ще мина и без вас! — и тръшна слушалката.

„Само тя ми липсваше тази нощ“ — помисли си Елица. Молиш я за среща, чакаш да те потърси и те потърсва по никое време! Пък и какво ли още можеше да ѝ разкаже за баща ѝ!... Тя вече знаеше достатъчно... Само тия проклети двайсет дена, последните двайсет дена преди ареста!... Телефонът прекъсна мислите ѝ. Не се съмняваше, че пак е Франсоаз Марсел. Направи ѝ впечатление, че този път гласът ѝ е развълнуван, говори необичайно бързо и произнесе нещо несвързано.

— Пияна ли сте?

— Не, но бих искала. Ако веднага не тръгнете, няма вече никога да ме видите!

— Е, и какво от това?

Изведнъж Елица чу сякаш някой изхлипа.

— Госпожо Марсел...

— Да.

— Какво ви е?

— Зле съм. Елате веднага! Моля ви, елате...

— Къде се намирате?

— На моста над „Шосе дьо Лувен“. Елате, чакам ви...

— Не можете ли вие да дойдете?

— Не, и не бива!

— Е, добре... идвам... — въздъхна Елица.

Тя реши, че и без това повече не може с нищо да помогне на акцията. Забрави само втората част от инструкцията на Ван ден Боом — да не напуска по никой начин, каквото и да се случи, апартамента на Ивон. Бързо облече шлифера, забради главата си с вълнен шал.

— Анжелика, аз излизам. Отивам на среща. Когато всички дойдат, кажете им, че бързо ще се върна. Впрочем, знаете ли къде е „Шосе дьо Лувен“?

— Да, госпожо. Не е близо и много е дълго.

— А мостът над него?

— Разбира се. Големият мост, отдолу под който минава друг булевард?... Само че е доста далеч, госпожо... Навън е мъгла, сама няма да можете да стигнете...

— Ще се оправя!

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

Когато Ивон Десген и Карл Бьок се върнаха в апартамента, посрещна ги Анжелика. Той седна във фотьойла до камината и остана все така незабележим, както винаги. Само голата му глава лъщеше под полилея. В замяна на това Ивон беше извънредно възбудена.

— Къде са другите?

Анжелика сви рамене. Ивон още не бе забелязала отсъствието на Елица, но след малко изведнъж се сети.

— А Елица?

— Излезе преди десетина минути...

— Къде по дяволите?!...

— Остави за вас тази бележка.

Ивон я взе.

— Карл, ела. Не разбирам нищо...

Той стана спокойно от фотьойла. Взе бележката и я прочете.

— Всичко е толкова ясно... — каза Карл със свойствения си бавен говор. — Просто Рут Ръсел се е обадила по телефона и е съобщила, че авоарите от банката са изнесени.

— Значи, докато ние сме гледали да не изпуснем Франкелщайн, те спокойно са си свършили работата!

— Не забравяйте, че пред банката чакат Роберт и Петерс! Те няма да изпуснат лицето. Вероятно вече са го заловили...

Карл отново седна. Неговото държание действуваше успокоително.

— Получи се и телеграма... — сети се Анжелика.

— Но защо не ми каза?!

Ивон прочете телеграмата.

— Странно... Ковалски от Варшава съобщава, че лицето не съвпада. Телеграмата е до Пиер. Какво значи това?

— Не знам... — отвърна Карл.

— Трябва нещо да предприемем!

— Трябва само да чакаме!

— А къде по дяволите отиде Елица?

— Някой ѝ се обади по телефона и тя веднага тръгна — каза Анжелика.

— Защо не се връща още?

— Не знам. Попита само къде е мостът над „Шосе дьо Лувен“.

Ивон побесня.

— Така е, като го няма Ван ден Боом! Всеки си прави каквото му скимне!...

В това време Карл отново си хвана главата с две ръце и леко се залюля.

— Карл, пак ли ти е зле?

— Старата болка...

— Искаш ли нещо?

— Не, тоя път е много силна...

— Легни тук, Карл!

— Не, не... Искам да се прибера в хотела... — шепнеше той.

— Наистина, вече няма защо да те задържаме... Извинявай много, Карл... Да те придружа ли?

— Не. Близко е...

Той стана с усилие, като прехапа устни. Лицето му беше бледо. Капки пот бяха оросили голата му глава и челото. Двете с Анжелика го изпратиха до изхода, като му помогнаха да си облече шлифера. Ивон се върна в хола и просто не можеше да спре на едно място. Безсмислено вдигаше и поставяше разните предмети. Изведнъж се сети за нещо. Вдигна слушалката и набра номер.

— Господине, кажете на Ван ден Боом... кажете му веднага да се връща! Чувате ли? Кажете му, че Ивон го чака! Веднага!

Тя затвори телефона, но остана до него. Той няма да се върне... Тогава Ивон реши да изпрати Анжелика. Обясни ѝ как и къде да намери Ван ден Боом. Поръча ѝ да вземе такси.

— Неговата кола е порше...

— Знам, госпожице. Шик кола! Червен цвят!

— Бързай, чуваш ли! Кажи му, че Рут Ръсел се е обадила. Авоарите са изнесени.

— Разбрах, госпожице. Рут Ръсел се е обадила. Авоарите са изнесени.

... Таксито, което Елица нае, спря до моста на „Шосе дьо Лувен“. Тя плати и слезе. Мъглата тук бе особено гъста. Виждаха се светлините само на най-близките електрически стълбове. Тръгна бавно по тесния тротоар към единия край на моста. Минувачите бяха редки — повечето мъже с вдигнати яки на балтоните. Погледна часовника си. Бяха минали петнайсет минути. Наведе се над парапета. Долу бучаха глухо колите, които почти пълзяха. Чуваха се клаксоните им. Някой я хвана за рамото. Когато се обърна, видя една жена в мъжка полушубка. Стори ѝ се дебела. На главата носеше голямо мъжко таке. Това бе тъмносиня баска. В ръка държеше кожено куфарче.

— Е, най-сетне се видяхме! — каза жената.

Това бе същият груб пресипнал глас, който Елица помнеше от телефонните разговори.

— Мадам Франсоаз Марсел?

— Същата.

— Радвам се, че приехте да се срещнем...

— Я не говорете глупости! Не приех, а бях принудена.

Елица не обърна внимание на троснатия ѝ тон.

— Бих желала толкова неща да ви питам...

Жената втренчено и продължително се загледа в лицето.

— Грешка няма... — каза тя, като въздъхна дълбоко. — Е, малката, нямаме много време, дръж това куфарче!

Елица, объркана, го пое. Не тежеше никак.

— Внимавай, пази го! А сега, всеки по своя път!...

Жената понечи да тръгне.

— Но, госпожо Марсел, не си отивайте, моля ви! — Елица я хвана за ръкава. — Искам да ви питам нещо...

В това време се зададе група момчета и момичета. Бяха весели и разговаряха на висок глас. Двете се отдръпнаха и притиснаха към парапета, за да им сторят място. Едновременно мина бавно и една кола „Мерцедес“, като освети с фаровете си младата компания заедно с двете жени. Франсоаз Марсел силно стисна ръката на Елица. Ръката ѝ трепереше.

— Бързо, моля ви, бързо!

— Какво ви стана?

— Не питай, за бога! Тичай след тия!...

Франсоаз Марсел неочаквано я дръпна за ръка и просто я помъкна, като догонваше групата. Бързо я настигнаха. Точно излизаха от моста, когато мерцедесът отново се яви. Старата жена просто избута младежите и се напъха между тях, влачейки все така Елица за ръка. Колата отмина. Елица мимоходом прочете неоновата реклама на бистро „Етоал“. Двете влязоха вътре. Заведението беше пълно предимно с мъже. Почти всички маси бяха заети. Старата жена до Елица тежко дишаше. Когато се обърна и видя голямата бенка върху лицето ѝ, набраздено с дълбоки бръчки, стори ѝ се, че е много уплашена. Посрещна ги един сервитьор и ги настани на една свободна маса до голямото витринно изпотено стъкло, през което се виждаха сенките на минувачите. Елица остави куфарчето до себе си. Франсоаз дълбоко въздъхна.

— Дръжете го на коленете си и не го изпускате!

Тя поръча на сервитьора двоен сух джин за себе си, а за Елица — един вермут. Жената веднага запали от тези отвратителни цигари, които толкова миришат — „Голоаз-сини“, — и Елица се закашля. Щом донесоха поръчката, Франсоаз отпи до половината от джина. Той явно ѝ подействува, защото разкопча палтото си. Отдолу беше с дебел вехт и замърсен пуловер.

— Е, момиче... Като че ли твоето желание се изпълни. Ще трябва да почакаме тук известно време...

Елица нищо не каза, но реши в себе си, че от тази жена може да очаква всякакви изненади и затова не трябваше да отлага повече въпросите си.

— Госпожо Марсел, добре ли познавахте баща ми?

— Боб ли? Повече, отколкото е необходимо!...

Изведнъж старата жена изхлипа и си захлупи лицето с две ръце. Елица изчака, докато ѝ премине.

— Успокойте се, госпожо, моля ви...

— Е, добре, питай! Все ми е едно!...

— А вашата дъщеря Симон, познаваше ли баща ми?

— Отлично! Когато се върна от Испания, беше на квартира у нас.

— После?

— После германците дойдоха и Боб се запиля някъде... Но Симон го чакаше, денонощно го чакаше...

— Кога го видяхте наново?

- Двайсет дена преди да го арестуват.
- У вас ли го арестуваха?
- Не, на моста.
- Кой мост?
- Този тук, същия... Над „Шосе дьо Лувен“.
- Вие живеете наблизо?
- През две преки.
- Случайно ли го заловиха?
- Не, не случайно.
- Вие ли го предадохте или Симон?

Старата жена млъкна. После изпи чашата до дъно.

— Хайката залови Симон... Измъчвали са я. Беше толкова крехка... Моето нежно дете...

Тя произнесе тия думи с такава ласка и скръб, съвсем несъответни на грубия ѝ вид. На Елица ѝ се стегна гърлото.

— Да, имам впечатление... — промълви тя.

Франсоаз продължи, без да ѝ обръща внимание:

— Извикаха ме в гестапо и там я видях... — тя изхълца. — В присъствието на майор Хок... Тогава... Тогава...

Старата жена покри лицето си с ръце — едри, сбръчкани с възлести пръсти. Елица мълчеше. Стана ѝ непоносимо тежко на душата. Тя гледаше тази нещастна жена срещу себе си, която беше предала баща ѝ, и не можеше да намери злоба в сърцето си.

— После Симон никога не можа да ми прости... и моето малко, нежно момиченце... моето скъпо ангелче... — хлипаше жената — се откъсна от мене, от всички, от целия свят и чакаше да се върне Боб и повтаряше само неговото име...

... А в това време Ван ден Боом и Петерс Говарт влязоха в хола. Роберт сложи автомата си на масичката. И двамата не се съблякоха.

— Е, Ивон? — каза той.

— Изиграха ни!

— Разбрах вече. Има ли нещо друго?

— На, чети!

Той прочете телеграмата от Ковалски.

— Разбираш ли нещо?

— Да, разбирам. Лицето не съвпада.

— Кой е това?

— Запитването е направил Пиер, нали?

— Откъде знаеш?

— Той ми каза. Да, той ми го каза...

Ван ден Боом млъкна и мислеше нещо съсредоточено.

— Какво ти е? Защо така се отплесна?

— Нищо, Ивон, нищо...

— И какво най-сетне измисли? Измъкнаха под носа ни авоарите.

Измъкна се и онзи звяр, Хок! Е?

Изведнъж той отиде при телефона. Набра номера.

— Господин Ръсел... Тук е полковник Ван ден Боом... Не, няма да ви питам за лицето. Само едно ви моля. Какъв беше номерът на шифъра?... Не искате ли?... Но той вече няма значение за вас, а има огромно значение за нас!... За последен път, в името на вашите близки, загинали от гестапо, кажете цифрите!... Един момент да запиша...

Ван ден Боом стисна слушалката с лице към рамото, извади бележник и започна да записва цифри.

— Благодаря ви, господин Ръсел...

Той постави слушалката. Дълго се вглежда в числото и внезапно посегна към автомата.

— Роберт, какво правиш?! — извика Ивон. — Дай това желязо тук! Искаш да ни избиеш ли?! Опомни се, имаш вид на сомнамбул!...

Постепенно той дойде на себе си. Остави отново автомата на масичката. Изведнъж се спусна към телефона.

— Кой е номерът на хотела му?

— Кой хотел?!

Той трескаво набра някакъв номер. Никой не отговаряше. Тресна слушалката.

— Ще разкажеш ли най-после какво е станало?!...

— Нека дойде Елица!

— А Карл? — попита Ивон.

Най-неочаквано Ван ден Боом започна да се смее като луд.

— Какво ти става?!... Ще кажеш ли?!

— Извикай Елица!

— Няма я! И сигурно ще се забави.

Той се сепна.

— Как така я няма!

— Отишла някъде на среща! На странно място — моста над „Шосе дьо Лувен“.

— Кога?

— Преди повече от час.

— Карл знае ли?

— Той беше тук, но получи криза от главоболие и си отиде.

— Бързо, дявол да ви вземе! Бързо! Това не е бойна група, а банда пленници!...

— Но... Роберт...

Ивон се опита да каже нещо, но той я повлече. Долу на улицата Ван ден Боом извика:

— Петерс, качи се в колата на Ивон. Ще караш с максимална скорост след мене!

След миг двете коли потеглиха. Ван ден Боом трябваше да намали хода, за да може да го следват.

... Франсоаз Марсел говореше вече трудно. Беше изпила още една чаша джин.

— Не разбрах, госпожо, защо ми давате това куфарче?... Предполагам, че вътре има вещи на баща ми...

— Не!

— Тогава?

— Вътре е това, за което ти и твоите приятели положихте толкова усилия.

— Не разбирам.

— Това са авоарите от банката „Ръсел“!

— Как?!

— Аз ги взех.

— Вие?!

— Да, аз лично.

— Тогава, вие сте...

— Коя съм, хайде кажи де!...

В същия миг Елица видя как лицето на Франсоаз се изкриви от ужас. Гледаше втренчено към витринното стъкло и устните ѝ нещо шепнеха...

— Какво ви е, за бога!... Кажете!

Но старата жена продължаваше да се взира напред. Елица се обърна. Видя на стъклото прилепено лице. Бе размазано от парата и нищо не ѝ говореше. Но разбра, че именно то е, което предизвиква ужас у Франсоаз. Елица се надигна и приближи до витринното стъкло. Лицето изчезна, сякаш не е било.

— Това е той, това е той...

— Госпожо, успокойте се! Няма нищо! Какво ви се привижда?!...

— Това е той... — повтаряше старата жена. — Той...

— Кой?

— Хок!

— Моля ви, госпожо, не трябва повече да пиете!

— Мълчи! Тоя път се отнася до живота ти! До моя и до твоя! Това е Хок! Той ме дебне... Той иска да ме убие...

— Но каква връзка има тук Хок?

— Той сега не е Хок! Сега е Карл Бьок! Чу ли? Карл Бьок!

Елица изтръпна. В съзнанието ѝ веднага се яви малката стаичка в Мелник, после хола на Ивон, после ръцете на Хок и ръцете на Карл Бьок.

— Но те не си приличат!

— Направил си е пластична операция, след като успял да офейка... От два месеца е в Брюксел. Мислех, че съм се отървала от него, но напразно... Той ме посети у дома и ме заплаши.

— Чак тогава ли го познахте, като ви заплаши?

— Заплаши, че ще ликвидира Симон... Моето скъпо момиче... Разбираш ли? И се съгласих. Назначиха ме прислужничка в банката „Ръсел“... О, те са много силни... Имат много влиятелни връзки!... Сетне изчезна някъде... И пак се завърна. Носеше товар злато.

— Как злато?!

— Така! Коронки, ченета — всички златни! От мъртвите лагерници. И пак изчезна някъде... С тоя багаж!... Не вярваш ли? Ето, виж!

Старата жена бръкна в чантата и подаде няколко коронки.

— Успях да ги взема...

Елица се наведе да ги види.

— И се яви тази сутрин... Даде ми шифъра и аз изтеглих авоарите... Сега вече ще ме убие, защото повече не съм му нужна...

— Но защо решихте да предадете куфарчето на мене?

— Не съм решила нищо! Не смеех да се прибера вкъщи. Той ще вземе куфарчето и после ще ме убие...

— Защо не съобщихте на полицията?

— Той е след мене. Той ще ме убие...

Отново лицето на старата жена се изкриви от ужас. Елица погледна витринното стъкло. Нямаше никой.

— Госпожо, аз ще отида до телефона и ще извикам моите приятели!

— Не ме оставяй сама!

Три пъти Елица набра номера на Ивон. Никой не отговори. Помисли да се обади на полицията, но се отказа. Знаеше, че не бива. Трябваше по някакъв начин да намери първо приятелите си. Върна се отново... Жената хлипаше на масата.

— Госпожо Марсел, ще стоите тук! Тук има хора. Никой нищо няма да ви направи! Аз ще изляза. Ще намеря приятелите си и ще се върнем. Вие ще чакате тук, нали?

— Не ме оставяй сама... — продължаваше да хлипа Франсоаз.

— Ето ви куфарчето!

— Не го искам! Вземи го със себе си! Махни го от мене!

Елица се поколеба. После решително вдигна куфарчето и бързо излезе от бистрото.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

Навън мъглата като че ли бе паднала още по-ниско. Тя се огледа наоколо. Улицата бе пуста. Реши да тръгне към моста. Така щеше по-лесно да спре някое такси. Запъти се нататък... В този момент чу шум на кола. Фаровете огряха мъглата пред нея. Колата се втурна с голяма скорост. Тя усети, че просто ще връхлети върху нея. В същия миг видя бетонните стълбички, които водеха от моста към булеварда. Затича се по тях. Колата се качи на тротоара и спря. Елица стигна до първата площадка. Притискаше куфарчето до гърдите си и дишаше тежко. Някой бързо слизаше. Опита се да побегне, но се спъна в тъмнината и падна на площадката. Когато се надигна, очите ѝ бяха заслепени от светлината на ръчен прожектор. Държеше го някакъв мъж.

— Станете! — заповяда той. — И дайте това в ръката си!

Беше гласът на Карл Бюк, но много по-енергичен. Елица му подаде куфарчето. После светлината се отдръпна от очите ѝ и тя ясно различи фигурата му. Пистолетът срещу нея бе с удължено дуло. „Заглушител!“ — мина през мозъка на Елица. Тя каза:

— Майор Хок?

— Значи старата пачавра ти е казала!... Не мърдайте! Предайте си оръжието!

— Нямам.

— Елате насам!

Той ѝ взе чантата. Погледна вътре. После опипа шлифера ѝ.

— Жалко, че чак сега ви познах! — каза Елица.

— Малка грешка. Когато Десген свиреше на пианото, не ми отдадохте необходимото внимание... Не мърдай, казах! При най-малко движение стрелям без шум! Оттук падаш право върху колите. Идеално място!

— Свършвайте, какво чакате!

— Аз не бързам... Спомняте ли си, когато дойдох да ви видя в България?...

Елица мълчеше.

— Баба ви вероятно е починала?

Никакъв отговор.

— Вие ми създадохте неочаквани трудности. Особено Роже с тая Варшава и тоя Ковалски! И си постигна заслуженото, но беше противник от класа!... Останалите пратих за зелен хайвер. А вие най-неочаквано щяхте да провалите всичко!... Как се добрахте до старата Франсоаз?

Елица продължаваше да мълчи. Реши, че това е краят ѝ. Не ѝ беше за пръв път!... Беше умираше друг път, на друго място... Все някога трябваше да се случи. Толкова се беше подготвяла за този миг... Изведнъж видя пред себе си дъщеричката си и мъжа си, който я държеше за ръка... Но тя задуши болката в сърцето си и стисна силно очи в мрака.

— Много искахте да знаете шифъра, нали?!... Да лапнете това което с труд и мъки събрахме!... Но аз ще ви го кажа, към вас изпитвам слабост. Това е същият лагерен номер на ръката ми... 17625! И как лесно се хванахте — Освиенцим, мъченик, наш човек... Накарай някой да ти съчувствува и после можеш да го лъжеш, както си искаш!...

— Не ви ли заболя главата?...

— Как попадна на Франсоаз? Тя ли те потърси?

Елица не отговори.

— Кои са останалите от организацията на Пиер? Имената! В Мексико, във Виена, в Женева — всички, които знаеш! Незабавно!

— Излишно е да се бавите. Не е във вашия стил...

— Помислете! Това е наистина последната ви възможност и ще се разделим като приятели!

— Смятате ли, че много държа на това?

— Знаете ли защо дойдох да ви видя в България?

— Никога не съм отгатвала мислите ви.

— Защото и аз имах дъщеря. Загина при бомбардировките в Дрезден заедно с жена ми... От чисто човешко чувство!...

— Заради това чувство ли убихте баща ми?

— Давам ти още една минута!

— Казах, че е излишно!

— Мислите, че не знаем тия бандити, които ни преследват по цял свят! И ще стоим като овце на заколение?! Ще ви смажем! Ние сме

силни!

— Тогава защо се плашите от нас?

— Само имената на останалите! За последен път!

Той наистина приближи пистолета си до нея.

В същия миг тя видя в началото на стълбите фигурата на Ван ден Боом, който безшумно се бе доближил. Той бе разбрал, че не може да стреля в Хок, без да засегне Елица, и затова извика:

— Майор Хок, горе ръцете!

Той трепна и светкавично стреля срещу него. Почти едновременно се раздаде друг изстрел. Хок се срина на площадката. Елица се обърна към противоположната страна. На стълбите долу стоеше Петерс Говарт с пистолет в ръка. Дватамата незабелязано в мъглата бяха заградили от двете страни стълбата.

— Елица, тичай към края на моста! Ивон е там... — каза Роберт, като опипваше с другата ръка раненото си рамо. — Петерс, ти ще се качиш в мерцедеса на Хок. Вземи и куфарчето... Отвори багажника и ми помогни да вдигнем трупа!...

Когато Елица влезе в стария ситроен на Ивон, тя така бурно я прегърна, че щеше да я задуши.

— Роберт е жив! — каза Елица.

След малко три автомобила потеглиха от края на моста: напред поршето на Ван ден Боом, след него Ивон и накрая мерцедесът, каран от Петерс...

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

Барът в чакалнята на летището беше почти празен. На една масичка до витринното стъкло седяха Ивон, Елица и Ван ден Боом. Той още бе с превързана ръка, която висеше на бинт през рамото му. Покрай витринното стъкло по дългия тесен коридор минаваха пътници, носачи, стюардеси и летци.

— Елица, не трябваше да бързаш!... Тъкмо сега щях да те разведа из цяла Белгия. Изобщо това гостуване ли беше?! — каза Ивон.

— Имам работа. И без това много останах и кой знае с какво нетърпение ме чакат вкъщи!... Пък и мразя да ме водят, за да ми обясняват разни мраморни забележителности!...

— Не става дума за камъни, а за нови, интересни познанства... Ако някога загубя интереса си към хората, ще смятам, че съм вече остаряла.

— Аз също — каза Елица.

Дойде сервитьорът.

— Още три коняка — каза Ван ден Боом.

— Роберт, защо съдбата ме свързва винаги с пияници и трябва непрекъснато да ги надзиравам като малки деца?...

— Късмет, Ивон! А за Елица ще бъде добре. Нямах представа как благотворно действа конякът при пътуване със самолет!...

— Също както на сушата!

— Сега какво ще правиш, Роберт? — попита Елица.

— Искаш да кажеш със случая Хок?... Всички си мълчат и се правят на ударени. Намерена е една изгоряла кола с остатъци, които не позволяват да се идентифицира трупът... Петерс Говарт работи без грешка. Това е всичко.

— Мислиш ли, че властите не знаят?

— И да знаят, ще мълчат. Никой в Белгия няма да се трогне, ако шефът на гестапо в Бреендонк е бил убит!...

— А ранената ръка? — каза Ивон. — Ако те попитат?

— Въпрос на възпитание. Ако ме бяха застреляли, щеше да бъде нещастен случай при лов. Сега формулата е по-прозаична: наранен при падане от кон...

— Какво ще стане с авоарите, Роберт? — каза Елица.

— Ще ги предадем на организацията за издирване на военнопръстъпниците и може би за пръв път тия средства ще свършат благородна работа... Наздраве, мили дами!...

— Роберт, ще ме принудиш да се запиша във въздържателното дружество — каза Ивон.

— Вдигни чашата, мила, ти просто не знаеш по какъв радостен повод ще пиеш... Днес си подадох оставката!

Елица се удиви.

— Приеха ли я?

— С облекчение.

— Наздраве, Роберт! — каза Ивон. — И какво ще правиш сега?

— Ще отглеждам в малкото си имение коне за състезания и ще се мъкна по концертите ти, за да те виждам...

— Що се отнася до конете, можеш да не ги отглеждаш! Аз печеля достатъчно...

— Докога ще се шегуваш с мене, Ивон?

— Не знам дали, бидейки в твоите очи „диво и жестоко същество“, все още мога да предизвикам някакви чувства у теб...

— Караш ме да се изчервявам пред Елица...

— Направи го, Роберт, като млад много ти отиваше...

— Все пак как да разбирам думите ти?

— Аз ги разбрах като предложение за женитба! — каза Елица.

— Елица, като не те питат, не се намесвай!

— Е, все пак налага се да поговорим — каза Роберт.

— Ами ние вече говорим! — подчерта Ивон.

— Наистина ли?

— Наистина, мое куцо момче...

Тя сложи ръката си върху неговата. Тримата замълчаха. Елица усмихнато ги гледаше. После се заслуша в гласа на говорителката. Съобщаваше за някакъв полет. Слава богу, още не беше нейният. Имаше закъснение. Искаше да ги помоли за нещо, но все не намираще подходящ момент. Време обаче повече нямаше и тя се реши.

— Ивон, преди да тръгна, искам и двама ви да помоля за нещо... Става дума за Симон Марсел и за майка ѝ.

Ивон се намръщи. Роберт стана сериозен.

— За тия...

— Не бързай! — прекъсна я Елица. — Те и двете са нещастни. Повече от мене, повече от всички нас, каквото и да сме преживели...

— Но нали те са предали Боб! — каза Ван ден Боом.

— Никой нищо не трябва да научи за тях!

— Кой ще ни спре? — каза Ивон.

— Боб!

— Защо така мислиш? — попита Роберт.

— Защото той още тогава им е простил. По-лесно е да умреш, отколкото да те изтезават!... Само си представи какво значи да измъчват пред очите ти единственото ти дете!... Ти това не си изпитала!...

— Но Боб е издържал на изтезанията!

— Не всички могат да бъдат герои!

— Трудно ми е да намеря извинение за предателите, Елица.

— Спомни си какво каза Пиер... Когато питал Боб кой го е предал, той е отговорил: „Предател няма, забранявам ви да търсите предателя!...“

Тримата млъкнаха. Най-сетне Ивон каза:

— Добре, Елица... Може би имаш право... Приемам.

— Аз също — каза Роберт.

В това време запраща високоговорителят и отново се разнесе женски глас, който осведомяваше пътниците за предстоящия полет до Лондон. Елица внимателно се вслушваше.

— Стига си се тревожила! — възкликна Ивон. — Няма да изпуснеш самолета!... Открай време не мога да изпращам никого. Просто се разстройвам... Ти разбираш ли това, Елица?

— Французите казват: „Partir — c'est un peu mourir.“^[1] — каза Ван ден Боом.

Елица не отговори. „Знам — помисли тя. — Узнах го, когато изпратих татко за Испания... Оттогава и аз не мога спокойно да стоя на която и да е гара в света...“ Но тя не им разказа това, защото не обичаше да разказва спомени, които раняват... Отново се чу гласът на говорителката. Беше ред на нейния самолет. Тя стана.

— Още мъничко... — каза Ивон. Взе чантата си, отвори я и измъкна един пакет. Подаде го на Елица. Тя го разгърна. Видя кукла.

— За дъщеря ти. Купихме я заедно с Пиер...

— Благодаря — тихо каза Елица.

Двете се прегърнаха. Ван ден Боом ѝ целуна ръка. Елица тръгна, като за миг се обърна. В другата ръка носеше куклата. Ивон извика след нея:

— Елица, ще се срещнем ли пак?

— Непременно!

— Но не на някой мост, нали? — каза Ван ден Боом.

— А защо не? — викна Елица.

Мина през въртящата се стъклена врата и закрачи по пътеката. Пред витринното стъкло продължаваха да стоят Ивон и Роберт. Елица за миг остави сака на пода, оправи си косите, усмихна се на двамата и за последен път им помахаше с куклата. Бавно се отдалечи по дългия коридор и изчезна.

[1] Всяко заминаване е малка смърт. ↑

Издание:

Автор: Свобода Бъчварова

Заглавие: Телеграма с много неизвестни

Издание: първо (не е указано)

Издател: Военно издателство

Град на издателя: София

Година на издаване: 1985

Тип: роман

Националност: българска (не е указано)

Печатница: Печатница на Военното издателство

Редактор: Георги Атанасов

Художествен редактор: Гичо Гичев

Технически редактор: Цветанка Николова

Рецензент: Атанас Мандаджиев

Художник: Петя Генева

Коректор: Фани Пигова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/4301>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.